

БЪЛГАРСКИ ТУРИСТЪ

Год. XXI.

Януарий — 1929,

Книга 1,

фот. М. Кръшнякъ

ВЪ ПОДНОЖИЕТО НА РИЛА

НОВИ ЗАДАЧИ

Както туристът поелъ презъ дебритъ на планината къмъ върха — спира погледъ по изминатия пътъ и спомня надвититъ пречки, тъй и ние спираме за мигъ и хвърляме погледъ по изминалитъ тридесетъ години роденъ туризъмъ.

Като тънка фиданка, полюлявана отъ вѣтъра, изникна туристическото движение въ България. Но презъ годинитъ тази фиданка порастна и стана младъ могъщъ джбъ, пустналь дълбоки корени въ съзнанието на гражданството и прострѣлъ клони надъ цѣла България. И ние трѣба да бждемъ горди че българскитъ туристи първи подѣха и отхраниха срѣдъ гражданството любовта къмъ планинскитъ хубости, тъй дивно възпѣти въ народнитъ ни пѣсни. Въ робско минало българина бѣгаше въ планинитъ — стражъ на неговитъ свободи, и ходѣше на поклонение въ мѣнастиритъ — светини, пазещи неугасващъ пламъка на вѣра, езикъ и народно съзнание. Новиятъ българинъ-туристъ — избѣга отъ прашния градъ на суетата и срѣдъ дивната хубостъ и просторитъ на планинитъ наслади очитъ си, възвиси духътъ си и пи отъ най-чистия изворъ на родолюбието. Пжтътъ изминатъ отъ него ще остави трайни следи въ нашия културенъ животъ.

Докато първитъ пионери на туризма трѣбваше да събудятъ у гражданина любовъ къмъ планината и да го приучатъ да пжтува и опознава родината си; докато тѣ поставиха начало на основната туристическа дейность — излетната, — следъ войнитъ, които временно спрѣха движението, — се даде новъ силенъ тласкъ на туризма. Той се разшири — неговитъ последователи станаха многобройни, и се задълбочи: дейността му стана трайна и многолика. Близки излети вече не задоволяваха. Трѣбваше да се правятъ подслони въ планинитъ — етапи за многодневнитъ странствувания. И ето — издигнаха се планински хижи. Тѣ се строеха отъ туриститъ съ рѣдка самопожертвувателность, а цѣлото гражданство подпомагаше съ щедра ржка. Бързо се очерта движението като широко обществено.

Планинскитъ хижи откриха зимния туризъмъ, улесниха скиорството. Пълното завладяване на планината и срѣдъ зима е вече фактъ свършенъ.

Въ редъ градове се издигнаха внушителни туристически домове, които закрѣпватъ стопански клоноветъ и ставатъ срѣдища на общограждански животъ. Сжщо съ ентузиазъмъ се подѣха залесявания въ планинитъ и край градоветъ. Наредъ съ сказки, срещи и конференции най-много допринесе за бързия развой на туризма сп. „Български Туристъ“. Цѣли двадесетъ години то прѣска идеитъ на туризма срѣдъ народа и неговия голѣмъ успѣхъ показва че то отговаря на една назрѣла културна нужда.

Постепенно се създаде и друга туристическа литература, пжтеводители и популярни описания, чрезъ които събранитъ научни данни за планинитъ се измѣкватъ изъ дебелитъ томове научни съчинения и се поднасятъ на читателя въ достпна форма.

Цѣлата тази дейность говори за достатъчно задълбочаване на туризма. Все пакъ оставатъ още много задачи не разрешени. И както предъ туриста, който възкачва планината, колкото се взема по-високо, толкова се откриватъ все по-нови и по-широки хоризонти, така и предъ туристическото движение — колкото върви напредъ — все по-нови и по-обширни задачи се поставятъ за разрешение.

Винаги българския туризъмъ е ималъ белега на планинизъмъ. Отъ нѣколко години този характеръ се очертаваше по-ясно, а последния конгресъ на Б. Т. Д. подчерта още веднѣжъ, че схваща туризма като планинизъмъ. Това схващане поставя за разрешение нови задачи:

Налага се разширение и вдълбочаване на научния интересъ, изясняване и затвърдяване общественитъ задачи на туризма. Дейността въ планината трѣбва да се засили, заетото мѣсто срѣдъ общественитъ организации да се затвърди, като се взема участие въ всички обществени начинания, които иматъ нѣкакво отношение къмъ туризма.

Преди всичко необходимо е да се изработи и приложи системно единъ общъ планъ за строежа на планински хижи, които да се изградятъ на всички по-важни точки — колкото се може по навжтре въ планинитъ, а не близо до седалищата на клоноветъ. Установения планъ да е задължителенъ за всички клонове и никой да не може да строи по свой начинъ и да ангажира сили и срѣдства, които въ дадено време сж необходимии другадѣ.

На второ мѣсто предстои да се изучатъ и опишатъ грижливо планинитъ преди всичко отъ туристическо гледище. За тази цель всѣки дружественъ клонъ — планински или полски — ще трѣбва да проучи опредѣленъ участъкъ въ планината, избранъ отъ него или посоченъ му отъ конгреса.

На трето мѣсто се налага трайно бележане на планинскитъ пжтеки, за да се направи възможно и полезно и издаването на карти — планински пжтеводители. Тази дейность, на която до сега се е отдавало тъй малко значение, е отъ особена важность за засилване на планинарството въ по-широкъ мащабъ. Безъ маркировка само мѣстнитъ туристи ще познаватъ дадена планина, а тия отъ други градове ще посещаватъ само посочени имъ отъ случайни водачи долини и върхове.

Едва следъ това ще е разумно и смислено да се издадатъ истински планински пжтеводители тъй необходимии за модерно практикуване на планинизма.

Дѣлото за защита на родната природа тепърва предстои да се развие чрезъ жива пропаганда срѣдъ народа. На туриститъ предстои да развиятъ усиленна дейность предъ общество и държава за създаване на национални паркове, въ които ще се запази девствена природата въ най-дивнитъ кжтове на родината ни.

Словения и Хърватско иматъ вече своитъ народни паркове — въ Юлийскитъ Алпи и въ пла-

нина Велебитъ; тази година ще се учреди окончателно Полско-Чехския народен паркъ въ Татритъ на Полско Чехската граница и по р. Дунаецъ.

Наредъ съ подетитъ залесявания, съ защита на природата — създаването на народни паркове ще бжде едно отъ най-големитъ и най-ценни постижения на българския туризъмъ. Така ще се очертае повече научната дейностъ на туристическия дружба, останала досега на заденъ планъ. Обаче тя не бива да ни отклони отъ излетната дейностъ. Наястина туризмъ не е спортъ, но тази бодростъ на тѣлото и духа, която дава винаги неговото добро практикуване; хубавитъ чувства на братство, самопомощъ и обществена солидарностъ, които сж социално отражение на туризма, трѣбва да бждатъ ценени като скъпа придобивка за съкровищницата на българския духъ.

Сжщо тъй заслужава внимание и стопанския елементъ на туризма. България е дивна туристическа страна. Нейнитъ прекрасни планини, будното и планинско население съ живописнитъ си носии, запазени нрави и езикъ — привличатъ туриста и откриватъ новъ поминъкъ за тѣзи краища. Постепенно се създава цѣла туристическа индустрия, особено съ привличане на чужденцитъ. Предстои ни да развиемъ пропаганда, да заинтересуваме държа-

ва и стопански кръгове за организиране на тази нова индустрия, на която ценния и неизчерпаемъ капиталъ е вѣчната красота на планинитъ . . .

Най-после, намъ предстои да обединимъ разпокъсанитъ туристически сили — за общото благо на родината.

Нека работимъ съ всички сили за това. Но, дали ще успѣемъ? — Това ще зависи отъ съзнанието и добрата воля на всички дейци въ областта на туризма и ще е пробния камъкъ за зрѣлостта на движението.

Дейността на Б. Т. Д. надхвърли предѣлитъ на България — и се прострѣ и въ другитъ славянски страни. Преди четири години Б. Т. Д. влѣзе като основателенъ членъ на „Асоциацията на славянскитъ туристи“, чийто годишенъ конгресъ ще стане идното лѣто въ София.

И сега, когато Б. Т. Д. бѣ удостоено съ ръководството на Асоциацията презъ настоящата година, ще може ли цѣлото туристическо движение съ дейността си и съ единението си да се покаже достойно за сторената честъ отъ по-старшитъ славянски братя? — Нека работимъ и нека вѣрваме че бждашето ще оправдае нашитъ надежди.

Съ тия мисли ние пращаме нашитъ новогодишни привети на всички български туристи.

БЪЛОГРАДЧИКЪ

Построенъ е по самия ржбъ-седловина на ридъ, който държи едвамъ 10—12 км., съединява Столовата планина на изтокъ (900 м. надъ морското равнище) съ планинския конусъ Ведърникъ на западъ (1170 м.) и чертае вододѣла на два просторни водни басейни: на северъ Тимошко-Акчарскиятъ и на югъ — Ломскиятъ.

Стѣгдата на градеца е най-тѣсниятъ кжтъ на вододѣла. Тукъ само на десетина стѣпки отстоятъ дветъ срещуположни течения на водитъ. И затова градецътъ, който е на 500 м. надъ морското равнище, изглежда да стои върху темето на много висока планина: почти всѣка кжща тукъ открива необятни простори на северъ и на югъ.

Не познавамъ въобще друго подобно селище. На северъ откриванитъ простори прехвърлятъ Дунава (далечъ 60—60 км.). Бѣлоградчичени искрено вѣрватъ, че въ ясни утрини виждатъ отъ домоветъ си самитъ Карпати. Онова обаче, което се мержелее въ такива утрини далечъ по хоризонта на северо-западъ е, навѣрно, скалистия конусъ надъ Неготинското блато въ Сърбия.

А просторитъ, които градската стѣгда на Бѣлоградчикъ открива на югъ, надхвърлятъ всѣко обикновено допущане. Стара планина отъ северъ никжде не дава такава дивна панорама, както е тази, която се чертае отъ Бѣлоградчикъ. Впрочемъ само пла-

нинскиятъ лабиринтъ на Родопитъ може да засѣчни красотата на тоя величествено начупенъ планински край, който открива северо-западния жгълъ за земята ни. Преплитатъ се две несѣчени планински вериги съ тънки конуси и откриватъ задъ себе страшно голѣмата стена на Балкана отъ Комъ до Миджуръ. И срѣдъ тѣзи планински гиганти извирайтъ и текатъ Огоста, Чулренска и Стакевска рѣки. На западъ сж иглолистни лесовете, на изтокъ — букъ и джбъ.

Не, само върхъ на много висока планина може да открива такива простори и да дава такава унесно красива панорама, каквато предлага на пжтника градската стѣгда на тоя толкова прочутъ и тъй малко познатъ нашъ граниченъ градецъ.

И както подобава за върхъ на висока планина, отъ кждето и да се яви въздушно течение т. е. отъ кждето и да лѣхне вѣтрецъ, той обхваща всѣка кжщица на Бѣлоградчикъ; тукъ е хладно, приятно хладно и въ най-горещитъ лѣтни дни! Въ такъва смисълъ Бѣлоградчикъ е несравнимо планинско лѣтовище — вънъ отъ изключителнитъ красоти въ и около него.

Разбира се, поговорката „две добрини на едно мѣсто не се събиратъ“, подхожда и за тука. По ржба на вододѣла не може да има рѣка, нали? А нѣма за човѣшкото око по-успокояващо отъ текущата

вода. Турците сж разбирали това; тѣ сж били построили фонтанъ срѣдъ стѣгата на градеца. Но отишли си бѣлоградчишкитѣ бегове, водопроводитѣ се развалили и бѣлгарскитѣ градски съветѣ е премахналъ фонтана при новото разпредѣление на водитѣ въ града . . .

Срещу тази липса, обаче, Бѣлоградчикъ открива такива заматки за лѣтовище, че е несравнимъ съ кой да е огъ нашитѣ планински лѣтовища.

Отъ самата стѣгда на градеца почва борова гора, която се свишава на изтокъ и владѣе надъ клисурата съ фантастичнитѣ скали. Гората е вече стара (25 годишна). Презъ страшнитѣ жеги на изтеклото лѣто, когато даже въ Бѣлоградчикъ температурата на сѣнка единъ день стигна 36°, на хълма срѣдъ лѣса тя спрѣ на 32°.

Боровата гора издава на югъ скалистъ носъ Мисленъ камѣкъ, който е славата на градеца. Той е само на 200—300 стѣпки отъ градската стѣгда. До него води широка и равна алея. Тукъ сж вечернитѣ разходки, тукъ е животътъ на градеца. Особено въ лунни ноци. Мисленъ камѣкъ владѣе надъ лабиринта отъ скали, който образува бѣлоградчишката клисура. И хороветѣ тукъ, и любителскитѣ оркестри будятъ до зори безкрайното ехо на километри далечъ. Липсва още швейцарската държавна трѣба, за да се понесе далечъ по скалитѣ, липсва още и алпийскитѣ йодлерѣ.

Непосрѣдно отъ Мисленъ камѣкъ широка алея, срѣдъ ливада, букова и джбова гора, води на изтокъ за Ловния паркъ. На 700—800 м. — вече въ гѣнкитѣ на Столова планина, се открива обширна ливада, обградена отъ скали и високъ джбовъ лѣсъ. Тя е обрѣната на югъ и гледа далечната необятна панорама на Стара планина. Нѣкакъвъ английски полковникъ, който е пропжтувалъ петѣтъ части на земното кълбо, е стоялъ съ часове тукъ и . . . сѣжалилъ, че Бѣлоградчикъ не е английско владение: би се поселилъ тукъ въ него!

Срѣдъ ливадата на Ловния паркъ се строи двуетажна красива вила на ловцитѣ; ще има бюфетъ, ще се даватъ юнашки игри, има вода, може да се устрои езеро и зимна прѣзалка.

Южно отъ ливадата козя пжтека върви надолу, между скалитѣ, срѣдъ тѣменъ лѣсъ и извежда на 4—500 метра, въ прочутата вода Субашъ, срѣдъ дивната Бѣлоградчишка клисура. Непосрѣдно отъ тукъ, презъ шосето, широка алея подъ шеметно високи буки въвежда въ разкошна котловина, обградена отъ величествена скала—Лагерътъ. Западно отъ котловината, презъ скалитѣ, само 200—300 стѣпки, козя пжтека прехвърля въ друга, по-обширна котловина—Доля, съ чешма и подъ още по-величествени скали. Южно подъ Доля, срѣдъ лесовѣтъ е Зелени градъ съ хубава вила; това е разработената бѣлоградчишка мина за черни каменни вжглища. Западниятъ край на градеца е отъ тукъ само на 200—300 метра. Децата идватъ въ Доля за вода. Пжтеката върви изадъ скалитѣ на Крепостъта и извежда въ самия западенъ свѣршекъ

на градеца, кждето почва обширния джбовъ лѣсъ. Срѣдъ него води широкъ пжтъ—алея къмъ скалитѣ групи Боричъ, южно отъ които сж лозята Горни Крупецъ.

А северно отъ Ловния паркъ друга козя пжтека води пакъ презъ тѣменъ лѣсъ и шеметни скали къмъ Чачинъ камѣкъ — висока котловина въ самитѣ пазви на Стара планина. Тукъ тече чешма съ сжщо такава необикновено сладка вода, каквито сж повечето опално-синкави извори и кладенци по склоноветѣ между Орля и Мъркашница. Чешмата е подъ голѣма столовата скала. Надъ нея се постига, може би, най-трайното ехо въ това царство на луди отгласи; екътъ се прехвърля отъ скала на скала все нагоре по планината, докато се удари о самия Вѣнецъ.

Отъ Чачинъ камѣкъ на изтокъ широкъ пжтъ изеднѣжъ стѣпва въ почти девствени джбови лѣсове. Въ тѣхъ може да се губите съ дни. Хиляди декари високъ строителенъ материялъ. И стои неизползуванъ. Били сж вакѣфски гори, купилъ ги частно лице, общината оспорила сѣдебно поукпката и — мъртва точка. Държавата построила срѣдъ тѣхъ модеренъ свинарникъ, но запустила го, кой знай защо . . . Какви чудно красиви кжтове има въ тази необятна гора, която почва току отъ града!

Между Чачинъ камѣкъ и града стои сочна котловинка, покрита съ високи акации. Кварталътъ до тѣзи акации е изцѣло обрѣнатъ къмъ югъ. Той е старинна бѣлгарска махала; най-високата и здравословна частъ на градеца.

*

Легенда е, че днешниятъ Бѣлоградчикъ не е сжществувалъ презъ XVII столѣтие: тукъ всичко е било покрито съ тѣмни борови гори, следи отъ които и сега личатъ по скалитѣ. Овчари сж открили останкитѣ отъ старинни крепости по стражнитѣ скални групи надъ сегашния градъ. Това е привлекло вниманието на турцитѣ, та тѣ сж сѣздали тукъ военно поселение. Градътъ е билъ нѣкога десетина километра източно, при мѣстността Ханътъ. Кждето личатъ обширни развалини. Но това поселище е било изгорено и жителитѣ се заселили въ Нови ханъ въ Сърбия.

Тази легенда е приемлива. Географската номенклатура на цѣлата околия не открива почти никжде турски названия¹⁾. Това не би било така, ако градецътъ не е новъ; той е билъ строго турски — отъ 500 беговски домове и само 40—50 бѣлгарски.

Преди освобождението градътъ, макаръ и новъ, е силно преуспѣлъ. Въ него е било съсредоточено скотовѣдството на цѣлия северозападенъ край. Следъ освобождението Бѣлоградчикъ е замрѣлъ, както е впрочемъ случаятъ съ всички скотовѣдски центрове въ планинитѣ ни. Стопанството на страната се коренно измѣни: закриха ни се обширнитѣ пазари на

¹⁾ Единственото селце Мехмедовци носи названието на живия още Мехмедовски родъ.

Отоманската империя и нашата страна се превърна неусетно от скотовъдска в земеделска. И естествено центровете на размяната се отместиха в полето. Днес северната половина на Българичката околия отива на пазар в с. Александрово, а южната — в с. Ружинци. Така в Българичък не става вече никакъв пазар. И по едно време в градеца най-сериозно сж се загрижили — да го не преместват ли в полето? Избрали даже и място — Фалковец (където се събират водите на Горни Лом и Станевци). Но после предпочели административното насилие: забранили пазара в Ружинци. Ден до пладне, разбира се; нима може с административни мърки да се спира наложителния стопански развой? Само се дразнят производителните селски маси.

А не може да става дума и за преместването на градеца, разбира се. Самите създадени до днес в него постройки сж многомилионно богатство. При това Българичък има само 2000 жители. Нима наистина не може да се намърси прехрана тук за тѣзи шепа хора?

Нашият национален романтизъм (възраждане и освобождение) изби повече в политиканство и малко — в строителство. Ето тоя дивен Българички край; — той открива неизчерпаеми богатства, а никой строител — държавник не е спрѣл око на него!

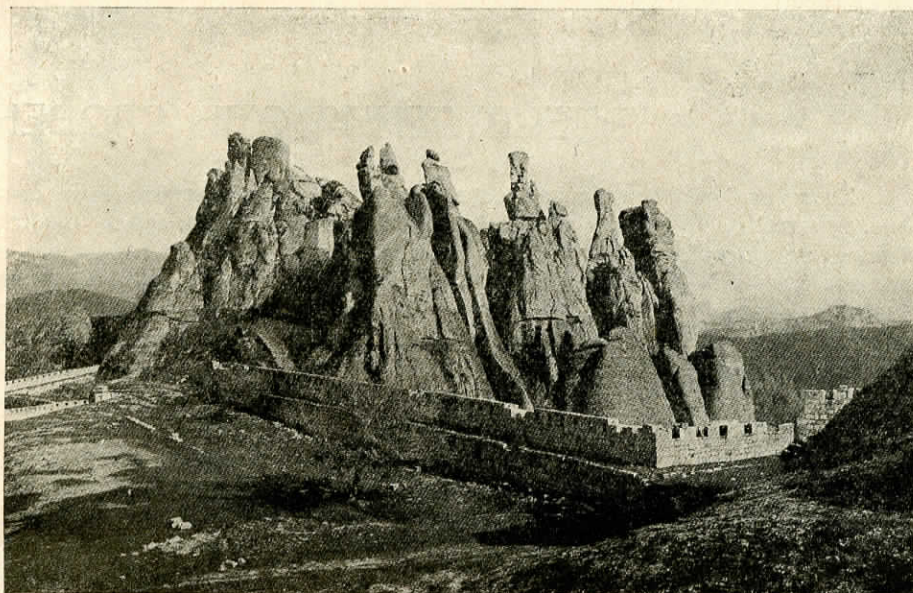
Преди всичко краят е старинно рудничарски — еднакво и южната и северната половина. На юг землищата на селата Горни и Долни Лом, Върбово и Чупрене откриват просторни галерии от римски рудници за мед, олово, сребро. А до сега никъде не е даже копнато! Още преди освобождението италиянци сж открили — в самата скална клисура на Българичък, залежи от черни каменни въглища. По-късно, в наше време вече, в Зелени град е разработена богатата концесия за такива въглища; въглищата не издържат скъп превоз, а концесията отстои на 20 км. от железница. Малко по на запад от тази концесия — в с. Станевци, е разработена друга богата концесия за антрацит. Тя е в ръцете на сръбски капиталисти, и сж стои мъртва. А държавното строителство не се намиса; гледа безучастно, каточе ли не е дума за очебийно грамадно народно богатство! На север, току под Българичък, се разкрива обширно разклонение, наричано от населението Рудина.

Тук в ръчен дол е открито още преди 20 год. богато находище от халкопирит. Концесията е закупил лондонски капиталист. И заработи. Но почват годините на войни и далечният капиталист дига ръка. Днес стои мъртво и това находище.

След рудничарството идат лесовите тук. Какво многомилионно богатство представят самите, които обхващат даже строителния район на Българичък! Но се унищожават от безогледна контрабанда и служат предимно за гориво — при наличността на каменни въглища.

*

Градецът сжществува днес облеган от учрежденията си, като околийски център, и на гарнизона. Сжщо на лозарство и овощарство. Послед-

Крепостта на Българичък

фот. К. х. Радоновъ

ното е още неразвито. А тук вирѣят кюстендилските сливи и благородните сортове ябълки.

Сега интелигенцията се е загрижила да превърне градеца в лѣтовище. Ще го превърща! Та то е — и от такъв характер, че би могло да привлича посетители даже през океана. За всеки случай в всяка друга страна (а може би в всеки друг край и у нас!) Българичък отдавна би бил първостепенен курорт. Но от десетилетия двата близки голѣми градове — Видин и Лом (за които, преди всичко, би бил Българичък лѣтовище) се тормозят взаимно, — по съвсемъ ориенталски начин, — за първенство. И Българичък е оставен сам на себе си — в трагичната безпомощност на разорено скотовъдско поселище. А населението е строго градско, с театрален салон, кино, клубове, с просторни училища (прогимназия, гимназия, дърводѣлско училище), сносна гостилница,

чисто обзаведени и еснафски почистени жители. Въ всяка къща почти има стая за посетители с идилично ефтинъ наемъ (300 лв. месечно!). Хотелът е ханъ — нечистъ. Но тази година мѣстенъ интелигентъ откри и вила — хотелъ за избрани посетители: комфортъ почти европейски, при пълна тишина (безъ кафене и гостилница), надъ овощна градина съ ручей. Въ проектъ е да се построи баня съ басейнъ за лѣтно къпане. Какво повече може да направи единъ западенъ градецъ отъ 2000 жители? А курортъ тукъ може да се развие и да обхване голѣма частъ отъ околията. На 15 км. северно отъ Бѣлоградчикъ е Магурата, необятна пещера съ мирова известностъ срѣдъ учения свѣтъ. И при нея — Рабишкото езеро съ 1400 декара площъ. А до тоя неоченимъ разкошъ на края, днесъ нѣма даже полски пѣтъ направо отъ Бѣлоградчикъ!

Надъ градеца е Вѣнецъ — равното като дланъ

било на Столова планина, отъ която въ ясни утрини наистина се вижда миражно величествената верига на Карпатитѣ. Но отъ градеца до тамъ води само козя пѣтека (Кюнцитѣ), по която трѣбва да се пѣлзи на четири! А би могло да се прокара алея, която въ цѣлото си продължение да държи като на дланъ неописуемата панорама на Бѣлоградчикъ.

Нѣма полски пѣтъ и за Бѣлотинци — за Стовци, вѣнеца на Бѣлоградчишкитѣ скали! И не може да има: той е 30 км. далечъ. На Бѣлоградчикъ трѣбва да се помогне: това е чудото на земята ни! Столова планина е многоводна: въ Бѣлоградчикъ може да се докара цѣла рѣка за безценъкъ. Но това е все пакъ работа не по силитѣ на градеца. А Видинъ и Ломъ плуять въ своитѣ блата, гнилочи и прахуляци. Тѣ трѣбва да устроятъ Бѣлоградчикъ, — не за бѣлоградчичени, а за себе си и за свѣта.

А. Страшимировъ

ВПЕЧАТЛЕНИЯ ОТЪ СЛОВЕНИЯ

На хиляда километра северо-западно отъ София, приютенъ въ подножието на Източнитѣ Алпи, живѣе единъ малкъ по численостъ, но голѣмъ по култура славянски народъ, който вѣкове наредъ въ борба съ нѣмци и италиянци е отстоявалъ своя езикъ и народностъ. Миналия септемврий по случай конгреса на Асоцияцията на славянскитѣ туристи можахъ да посетя столицата на Словения — Любляна, както и областта на Юлийскитѣ Алпи.

Любляна брои около 70,000 жители, почти изключително словенци. Единъ градъ, който презъ вѣковетѣ е съградилъ историята на словенския народъ и сега е неговъ културенъ и стопански центъръ.

Първото впечатление е на единъ добре планиранъ, чистъ, благоустроенъ градъ съ голѣми и хубави постройки, цѣлъ павиранъ, безъ предградия отъ малки схлупени къщички, тѣй типични за градоветѣ на Балкана. Отпечатъка на западно-европейска култура се хвърля веднага въ очи. Надъ града доминира единъ хълмъ увѣнчанъ съ стара крепостъ („Grad“), много добре запазена. Срѣдъ обширното свежо Люблянско поле, градътъ е потъналъ въ зеленината на градски паркове. Освенъ стария Градски домъ и катедралата Св. Никола, градътъ е украсенъ съ по-новитѣ монументални сгради на университета, операта, театра, сѣдебната палата, народния музей и пр., наредъ съ нѣколко крайно интересни въ стилово отношение черкви. Прави впечатление и внушителната по своитѣ размѣри палата на Люблянската кредитна банка. Хубави частни четири и пететажни здания въ по-старъ и модеренъ стилъ красятъ повечето отъ улицитѣ и мамятъ окоето.

Такъвъ е външния обликъ на града въ който живѣе едно население културно, трудолюбиво, дейно,

отличаващо се и съ своята пестеливостъ. Суровия животъ срѣдъ Алпитѣ и игото подъ нѣмцитѣ сж направили затворенъ и донѣкде мълчаливъ словенския народъ, който носи въ гърдитѣ си горещо славянско сърдце, пълно съ чувства на обичъ и симпатия къмъ брата-славянинъ.

И нашето престояване въ Любляна и двудневниятъ излетъ въ сърдцето на Юлийскитѣ Алпи и официалнитѣ приветствия и вечери бѣха най-ярко доказателство за насъ, че тамъ далечъ на западъ — въ политѣ на Алпитѣ — има единъ народъ, който живо чувствува своята славянска солидарностъ и храни най-приятелски чувства къмъ насъ.

Заседанията на конгреса минаха и ние се уплтихме къмъ Юлийскитѣ Алпи. Тази есенъ студътъ бѣ подранилъ. Снѣгъ покриваше планинитѣ. Когато трѣгнахме, валѣше. Имаше мъгли. Но скоро времето се разведри. Пѣтувахме по хубаво шосе презъ Люблянското равно поле. На дѣсно отъ насъ презъ мъглитѣ прозиратъ снѣжнитѣ върхове на Камнискитѣ Алпи. Тѣ се къпятъ въ слънце. Въ лѣво е Шмарна гора (671 м.) съ стара укрѣпена църква на върха и съ чудесенъ изгледъ къмъ Алпитѣ. Стигнахме въ града Кранъ (Kranj), разположенъ между рѣка Сава и притока ѝ Кокра. Много старъ, исторически градъ (3000 жители). Красиво мѣстоположение. Обграденъ съ вѣнецъ отъ планини. Родно мѣсто на най-голѣмия словенски поетъ Прешеренъ (1800—1849 г.), създател на съвременния словенски езикъ. Ние се поклонихме на гроба на поета, който тѣй дивно е възпѣлъ красотитѣ на словенскитѣ планини. По-нататъкъ, пѣтувайки край р. Сава, все между планинитѣ, ние пристигаме въ Бледъ. Предъ очудения ни взоръ се разстила великолепно алпийско езеро — Бйелско езеро, два километра дълго и тол-

кова широко, съ островъ по срѣдата. Ние имаме щастие: мъглитъ се вдигатъ и предъ насъ се открива, облѣна въ слънце, внушителната верига на Юлийскитѣ Алпи — на протежение повече отъ 80 километра. Гордо издига глава надъ всички околни върхове — Царьтъ на Юлийскитѣ Алпи — в. Триглавъ (2863 м.). Гледката е величествена. Езерото потънало въ зеленина, изъ която надничатъ многобройни вили. Качваме се на лодки и плуваме къмъ острова. Чува се проточенъ камбаненъ звънъ. Той като че одухотворява и езерото и цѣлата околна природа. Ние сме вече на острова. Грамадна каменна стълба води къмъ върха, на който се издига внушителната маса на старинна черква и часовня до нея. — Старо предание казва че който се помоли и позвъни камбаната на тази черква — желанията му ще се сбжднатъ. „Звънътъ на желанията“, казватъ словенцитѣ. И ние звънихме и планинитѣ повтаряха ехото на камбаната и нашата гореща молитва за почести бжднини на славянството. . .

Разположенъ до Биелското езеро на 501 м. в. Бледъ е първокласна климатическа и банска станция съ всички модерни удобства, която се посещава не само отъ жителитѣ на Кралството, но и отъ много чужденци. Той има рѣдккъ по своята красота алпийски пейзажъ. Тѣй хубаво е да се помечтае край това китно езеро. . . Но, времето минава, а ние трѣбва да бързаме. По хубаво планинско шосе навлизаме въ дефилето на Бохинска

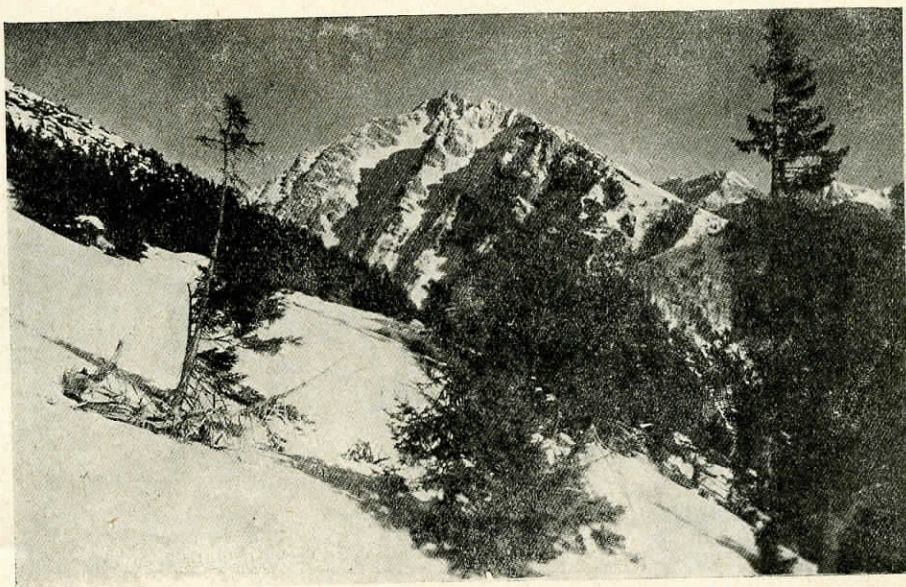
Сава. Бистрата рѣка лжкатуши край шосето и оживява планинския пейзажъ. Минаваме презъ редъ планински села съ спретнати варосани кжщи, типични за цѣлия край. Бохинска Бела, Номенъ, Битнѣ, Бохинска Бистрица, Бродъ, Савица, Каменѣ и пр. сж засмѣни селца срѣдъ тучни ливади край рѣката, — обкржжени съ тъменъ боровъ лесъ, надъ който се издигатъ въ висинитѣ тежкитѣ масиви на Алпитѣ.

Неусѣтно стигаме Св. Янезъ. Нова омая. Предъ насъ се разстилатъ смарагдовитѣ води на Бохинското езеро. Тихи и прозрачни. Въ тѣхъ се оглежда снѣжния Триглавъ и планинскитѣ му събратия. Отъ лѣво е тъменъ лесъ, който дреме замисленъ надъ водата. Нима е възможно: толкова красоти събрани наедно! Ние млчимъ. Не можемъ да откъснемъ погледъ. Петъ километра дълго и километъръ широко, протѣгнало снага до планинския масивъ езе-

рото почива — планинска красавица, сурова и нежна, която ни вѣщае за древната история на тия мѣста, за огромния ледникъ който нѣвга е лежалъ тука — приказенъ леденъ змей.

На брѣга на езерото е старинната черква Св. Янезъ (отъ 12 вѣкъ). Християнството е проникнало рано въ тия краища. Дали нѣкой отъ ученицитѣ на Св. Кирилъ и Методи не е идвалъ още преди десетъ вѣка въ този дивенъ край и не е мечталъ край езерото?

Отъ блѣноветѣ ни откъсва нашия любезенъ домакинъ и водачъ г. М. Хроватинъ, който ни кани на отмора въ хотела Св. Янезъ, стопанисванъ отъ Словенското планинско дружество. Следъ обѣдъ поемаме отново пѣтя край езерото и отиваме до извора на р. Сава. Половинъ часъ възкачване по удобна пѣтека, безезана отъ S. P. D. и ние влизаме въ уцелието на рѣката.

Изъ Словенскитѣ Алпи

Безкрайни отвесни стени притискатъ буйната пѣнлива рѣка, която клокочи долу подъ краката ни. Още единъ завой и предъ насъ се открива мощенъ водопадъ, чиито води бликатъ отъ стената и превърнати въ бѣла пѣна падатъ съ грохотъ въ пропастьта. Спускаме се до самия водопадъ. Гледката е величествена и страхотна. Водния прахъ облива лицата и дрехитѣ ни, а грохота ни заглушава. Вѣчния гласъ на Алпитѣ ни говори за тѣхното величие и мощъ.

Това е водопада на Сава (slap Savice) и нейния изворъ. Четири километра по-долу тя се влива бистра като сълза въ Бохинското езеро, за да премине после Словения, Хърватско и се влѣе въ Дунава при Бѣлградъ.

Отъ водопада се връщаме обратно и спираме въ хотелъ Златорогъ — на юго-западния край на езерото. Отъ тукъ води безезанъ пѣтъ презъ Три-

главските езера за върха Триглав. Тукъ му е мѣстото да спомена че всички пѣтища и пѣтеки въ Юлийскитѣ Алпи, както и въ другитѣ словенски планини сж навсѣкжде най-грижливо белезани отъ Словенското планинско дружество (S. P. D.). То издава и прегледни карти на планинитѣ, на които сж означени белезанитѣ пѣтеки, така че туриста може да пѣтува навсѣкжде безъ водачъ. S. P. D. е създадо най-голѣми удобства за излетницитѣ. Планинитѣ сж усѣяни съ хижи, повечето отъ които стопанисвани. Около четиридесетъ хижи, собственост на S. P. D., извънъ хижитѣ на ловцитѣ, правятъ лесенъ достѣпа въ дивнитѣ Словенски Алпи. Освенъ съ тѣхъ S. P. D. разполага и съ два туристически хотела — Св. Янезъ и Златорогъ, уютни и наредени образцово. Дейността която развива S. P. D. за развоя на алпинизма заслужава всѣка похвала. Освенъ белезани на

Краньска Гора, Разоръ, Присаникъ.

пѣтеки и строене хижи, то е създадо цѣла туристическа литература; изучило Словенскитѣ Алпи въ всѣко отношение, и издало серии отъ великолеппи снимки, илюстриращи красотитѣ на Алпитѣ. Отъ 28 години S. P. D. издава свое списание „Планински вестникъ (Planinski vestnik), въ което се публикуватъ извънредно интересни студии, описания на излети и пр. съ художествени приложения — снимки отъ планинитѣ. Съ една дума S. P. D. развива отлична дейность въ областта на планинарството.

Следъ задушевна весела вечеръ, прекарана въ обществото на нашитѣ словенски другари, на другия день ние потеглихме обратно за Бледъ, минавайки този пѣтъ западно отъ върхъ Рудница по планинското шосе презъ селата Стара Фужина, Студоръ, Срѣдна Вазъ, Чешница, Йерека — Битнѣ.

Между Йерека и Битнѣ се минава презъ една тѣсна и много живописна клисура. Отъ Битнѣ по вчерашния пѣтъ се върнахме въ Бледъ, откъдето поехме пѣтя къмъ изворитѣ на р. Сава — Долинка. Шосето минава край рѣката успоредно съ желѣзния пѣтъ. Въ дѣсно отъ насъ сж планинитѣ Караванки съ най-високъ върхъ Стола (2236 м.). Минаваме презъ селата Лесце, Брезница, Яворникъ и стигаме градчето Йесеница — желѣзнопѣтенъ възелъ и важенъ рударски центъръ. Въ планината при Йесеница има желѣзни руди, а въ самата Йесеница високи пещи за топене на желѣзо. Наскоро следъ това ние сме въ с. Довѣе — Мойстрана. Отъ тамъ се открива презъ долинитѣ на Врата, Котъ и Кърма удобенъ пѣтъ къмъ Триглавъ и др. върхове. Четири хижи улесняватъ подѣста къмъ върховетѣ: Алияжевъ домъ (1000 м.), Станичева хижа (2232), Александровъ домъ (2404) и Триглавски домъ (2615 м.). Всички хижи сж стопанисвани. Въ с. Довѣе е живѣлъ свещеникъ Алияжевъ (Župan Aljažev), който има голѣми заслуги къмъ словенския туризъмъ. Ние се поклонихме на гроба му, кждето другъ свещеникъ — проф. Млакаръ, почетенъ членъ на S. P. D. описа съ хубави думи дѣлото на голѣмия духовникъ и туристъ. Пѣтътъ отъ Довѣе до Краньска гора открива едни отъ най-красивитѣ и типични алпийски пейзажи. Сега ние сме отъ северната страна на Юлийскитѣ Алпи. Пѣтувайки презъ тѣсната сравнително долина на р. Сава — Долинка, — 700—800 м. надъ морето, почти безъ всѣкакви

предпланини предъ насъ се издигатъ изведнѣжъ като стени остри, напѣдени върхове достигащи до 2500—2600 м. Най-внушителенъ е тука върхъ Шпикъ, който се издига като стрѣла въ висинитѣ. Юлийскитѣ Алпи сж съвършенно различни отъ нашитѣ планини. Цѣли изградени отъ варовити наслаги, силно разядени отъ леда и атмосфернитѣ влияния тѣ показватъ предъ изумения взоръ на туриста своитѣ отвѣсни зѣбери, редуващи се съ бездѣнни пропасти. Възкачването на тѣзи върхове, лишени отъ всѣка растителность и вода и често спохождани срѣдъ лѣто отъ снѣжни бури, не е така безопасно. Коткитѣ, ледокопката и вжжето сж нераздѣлнитѣ другари на алпиниста, а нерѣдко той е принуденъ и да се катери по отвеснитѣ стѣни, забивайки куки изъ варовника.

Ето ни вече въ Краньска Гора, последния пунктъ на нашата обиколка. Тука ни посрѣщатъ кмета (župan), който е и председател на мѣстния клонъ на

С. Р. Д. заедно съ естественика Йесенко, професоръ отъ Люблинския университетъ — инициатора за създаване народенъ защитенъ паркъ при Триглавскитъ езера.

Краньска Гора е малко село, но съ удобствата на градъ. Голѣмъ центъръ за зименъ спортъ и изходенъ пунктъ за излети по долината на р. Пишница за върховетъ Шпикъ, Шкарлатица (2738) Разоръ (2601), Присаникъ (2547), Мойстровка (2332), Яловецъ (2643) и др. Той има уреденъ хотелъ и кжщитъ му иматъ уредба за посрещане гости и туристи. Прави впечатление че даже въ селата на този планински край селската кжщна уредба е напълно модернизирана. Добре построени кжщи, чисти дворища и градска покжщнина ще намѣрите навсѣкжде съ образцова чистота. Населението се е приспособило къмъ изискванията на гоститъ и извлича добри облаги отъ туризма, използвайки своя трудъ и красотитъ на Словения като цененъ капиталъ.

Отъ Краньска Гора ние се връщаме въ Любляна. Общото впечатление е че се пжтува презъ китна градина подредена съ любовъ отъ своя стопанинъ. Навсѣкжде градинитъ, ливадитъ и другитъ култури сж много грижливо обработени. Сѣното и фиятъ се сушатъ на специални навѣси, понеже тука нѣма достатъчно слънце. Пжтищата сж подържани образцово. Горитъ, почти изключително борови, — сж повечето изкуствено насаждани. Тѣ се експлоатиратъ най-грижливо. Никжде нѣма да срѣщнете опустошения, лоша сѣчь или клони и сметъ въ горитъ; нито ще видите сипеи или пороища. Това е нѣщо непознато въ тази страна.

Словенското духовенство е високо културно; то играе голѣма роль въ духовния и стопански жи-

вотъ на страната. Народа е религиозенъ и просвѣтенъ. Словенскитъ свещенници сж развили мощно кооперациитъ и по този начинъ сж допринесли много за стопанското повдигане на своето отечество, което не се отличава съ природни богатства, а по-скоро е бѣденъ планински край. Сжщото духовенство е водило успѣшно и борбата срещу понѣмчането на Словения, служейки си съ печатно и живо слово, като за тази борба е било основано и просвѣтно дружество „Св. Кирилъ и Методи“, чиято дейность е дала блѣскави резултати.

Следъ освобождението това културно единство на народъ и интелигенция въ Словенско се е проявило и въ политическитъ борби. Словения не е раздѣлена на много политически партии, тя е единна и благодарение на това, макаръ и малка, играе завидна роль въ сждбинитъ на съседното Кралство.

Отлично организирана стопански и финансово чрезъ своитъ можщи кооперации, които покриватъ съ гжста мрежа цѣлата страна, ръководена отъ културно духовенство и трезва интелигенция, управлявана отъ честно и добросѣвестно чиновничество Словения може въ много отношения да служи за примѣръ и на насъ блѣгаритъ.

Напускайки Словения ние останахме съ отлични впечатления отъ този дивенъ край и пазимъ най-добри спомени за сѣрдечния приемъ, който бѣ указанъ на насъ славянскитъ туристи. Нашата искрена благодарность на словенскитъ ни приятели.

Нека пожелаемъ нашитъ туристи по-често да посещаватъ Словения, а словенцитъ България и нейнитъ планини, за да се създадатъ по-близки връзки между двата братски народа.

Н. Галчовъ

НА ОЛИМПЪ

отъ д-ръ Ет. Мей.

На 8. септември вечерята тренътъ ни понесе по линията Атина-Солунъ. Сутринта на 9 ние слѣзохме въ 5¹/₂ часа на малката гара Литокоронъ, тъкмо когато слънцето се показва на хоризонта на отсрещния брѣгъ на Термическия заливъ.

Нашата експедиция почваше. И наистина, ние се чувствавахме въ началото на всичко, както по време, така и по пространство въ зората на единъ хубавъ день. Ние потеглихме отъ височина нула, символизирана въ нашитъ уши отъ мърморенето на малкитъ вълни, които замираха кротко по самотния брѣгъ туку до насъ.

Преди да поведе читателя по склоноветъ на легендарната планина, нека му покажа, какво представява Олимпъ, разбуленъ отъ атмосферата на сказанията. За модернитъ топографи Олимпъ е варовитъ масивъ, чиито върхове се издигатъ малко надъ 2900 м., на границата между Тесалия и Македония край самото море. Той се простира отъ югъ-

югоизтокъ къмъ северъ-северозападъ успоредно на брѣга на Термическия заливъ, който образува източната му граница. На югъ дълбоката долина на Тампе, врѣзана, казватъ, отъ Нептуна, го дѣли, отъ понискитъ вериги на Оса и Пелионъ, докато отъ северъ и североизтокъ го отсича джгата на р. Мавронери. Западната граница на масива е по-слабо очертана и се прелива въ цѣлъ редъ хълмове и високи полета, които го свързватъ съ Пиндъ.

Едно по-слабо врѣзване, образувано отъ противоположно изтичащитъ рѣки Дзиава и Зиляна-раздѣля масива на две неравни части: на югъ Низкия Олимпъ, който не надвишава 1600 м. и е покритъ съ великолепна гора, бждещъ може би центъръ на зименъ спортъ; на северъ сжщинския Олимпъ, пространенъ неправиленъ масивъ, който подържа като цокълъ скалистата маса на високитъ върхове.

Последнитъ, разположени отъ югъ къмъ се-

веръ, сж раздѣлени отъ една срѣдна вгълбнатина на две отличителни възвишения. Южниятъ връхъ е най-високиятъ и достига 2918 м., надвишавайки съ нѣколко метра северниятъ, който е 2910 м. високъ. Наименованията на тия два върха не сж точно определени. Има наистина мѣстни имена: Митка (връхъ) за южния и Стефанъ (кресло) за северния връхъ, но тия имена отъ влашки (?) произходъ много малко напомнятъ на легендарното минало на планината. И затова първитѣ имъ изкачвачи предлагатъ имената Пантеонъ за най-високия и Зевсовъ тронъ за северния връхъ. Каквито имена и да имъ дадатъ, едно е вѣрно, че това сж красиви възвишения съ нарѣзани билъ и шеметни пропасти. Западната страна на масива е особено внушителна, защото се спуска

Олимпъ

почти отвесно къмъ дълбокия улей на р. Мегали Казаня (Голѣмия казанъ), и изглежда съвсемъ непристъпна. Източната страна, раздѣлена на две отъ източния склонъ (хребетъ) на Зевсовъ тронъ, образува сжщо скалисти пропасти, но малко по-долу се редятъ широки пѣсѣчни ивици, които позволяватъ да се доближи отъ тая страна масива и да се потърсятъ удобни мѣста за изкачването му.

Това най-голѣмо възвишение на Олимпъ е ограничено съ два прорѣза: Порта на северъ и Скалния прорѣзъ на югъ. Задъ тѣхъ билото възвиза на дветѣ страни. Отъ Порта то се отклонява на изтокъ, за да се извиши къмъ върха Св. Илия (2787 м.), а отъ Скала се обръща на западъ, за да свърши скоро съ върха Сколионъ (2905 м.). По тоя начинъ най-

високото било на планината образува едно S, чиято срѣдна права частъ носи двата главни скалисти върха, а възвититѣ крайща завършватъ съ две лекодостъпни куполи, които предлагатъ великолѣпни гледки: Св. Илия къмъ източния, Сколионъ къмъ западния скатъ на скалистия масивъ.

Докато Св. Илия и Сколионъ сж били посещавани отдавна отъ мѣстни жители, за което свидетелствуватъ остатъци отъ стари постройки, централнитѣ върхове сж били изкачени за пръвъ пжтъ едва неотдавна, именно презъ 1913 година, следъ балканскитѣ войни. Писателтъ Бодъ-Бови и фотографтъ Боасона заедно съ мѣстния ловецъ на диви кози Христо Какалосъ сж първитѣ живи сжщества на върха на Олимпъ следъ боговетѣ. И тримата участваха и въ настоящата експедиция. А Зевсовъ тронъ е изкаченъ за пръвъ пжтъ въ 1921 год. отъ известния изследвачъ на Олимпъ, швейцарецтъ Марселъ Курцъ.

Такава е въ общи черти историята на масива, въ подножието на който ние бѣхме се събрали въ малкото село Литокоронъ, разположено при изхода на една дълбоко врѣзана долина, която просича цѣлия масивъ отъ източната му страна. Почвайки отъ последнитѣ отвесни спусъци на най-високото било, тя се отправя въ почти права линия отъ западъ къмъ изтокъ и излиза на брѣговата равнина при нашето селце. Така раздвоена планината, погледътъ проникваше до сърцето ѝ, и въ дълбочината се показваше нарѣзанъ гребенъ, бѣлъ като снѣгъ на сутринното слънце. Това бѣ връхътъ на Олимпъ. За да стигнемъ до подножието му, трѣбваше да преминемъ цѣлата тая долина на р. Св. Дионисий, която оросява Витосъ, Енипея на древнитѣ.

Изкачването на Олимпъ изисква едно ношуване на открито, за каквото сж удобни две мѣста, които могатъ да се достигнатъ съ товарни добичета: високото плато Бара, разположено на 2350 м. височина южно отъ главното било, и малката тераса Каливия, кацнала на 1962 м. височина въ политѣ на източната страна на върховетѣ, при изтока на долината Св. Дионисий. Обикновено се предпочита Бара, която е по-високо. До нея се изкачва отъ гара Левтокария (на линията Атина—Солунъ) покрай монастира Св. Троица. Идвайки отъ Солунъ тя може да се достигне и отъ гара Катерини по долината на р. Мавронери и Кокинопло. На Бара смѣтахме отначало и ние да разположимъ нашия лагеръ, но се отказахме отъ това поради въпроса за водата. Олимпъ е лишенъ отъ извори въ горната си частъ, и следъ като напуснете основата на долините, може да разчитате само на снѣжнитѣ прѣспи, запазени въ засѣнени вгълбнатини. Ние бѣхме вече къмъ срѣдата на септември и около Бара нѣмаше никакъвъ снѣгъ, докато не далечъ отъ Каливия се гушеха още нѣколко прѣспи.

Единъ день стига, за да се изкачи човѣкъ отъ Литокоронъ до Каливия, но понеже нашата доста голѣма група бѣ изобщо малко тренирана въ ходъ, предпочетохме да го направимъ на два прехода.

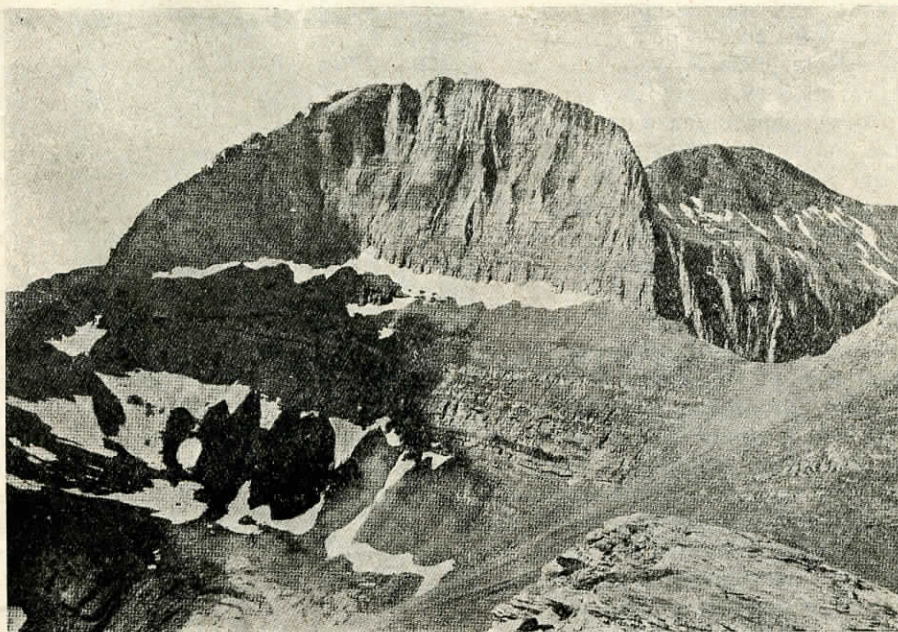
Първата вечер разпознахме палатките над монастира Св. Дионисий, твърде интересен с своите постройки с аркади около малката византийска черква в сърдата. На другата вечер ние стигнахме Каливия. През тия два дена времето бѣ мрачно. Състигането на Каливия се появи силен вѣтрѣ, който малко благоприятствуваше за опъването на палатките. Вечерта имѣ буря, а през нощта силен студ. Но на сутринта небето бѣ чисто и закѣснѣлите облаци се отдрѣпваха на тѣсни ивици зад планините и предвещаваха хубавъ день.

Една многобройна група се приготвя винаги бавно, и когато ние напуснахме лагера, бѣ вече 7¹/₂ часа. Сѣтлината е мека, още свежа отъ дъжда презъ последните два дена. Ние се изкачваме въ дълга върволица подъ сѣнката на голѣми иглолистни дървета. Истинска радостъ е да се движишъ съ бодро тѣло и напълно свободна душа въ рѣдката гора, презъ която свободно проникватъ слънцето и вѣтрѣтъ. Надъ насъ се извиваха стрѣмните склонове на Калайа и хребета, който се спуща отъ Зевсовъ тронъ на изтокъ, съ доломитни кули между които можѣха да се намѣрятъ достойни за катерене обекти. Като отминахме и последните дървета ние се раздѣлихме: голѣмата частъ отъ групата се отправи бавно къмъ Св. Илия, докато катерачите избѣрзаха напредъ, защото тѣхната целъ бѣ Зевсовъ тронъ. Ние сме единадесетъ, подъ водачеството на Какалосъ. Скоро ние стигнахме единъ малкъ прорѣзъ, отдето се откри цѣлия източенъ скатъ на Зевсовъ тронъ, една внушителна каменна стена, издѣлана като че ли отъ единъ блокъ — толкова варовикътъ е изгладенъ и заслужава вниманието и на най-добрите алпинисти. Въ долния край на стената следватъ по цѣлото ѣ продължение редъ сипеи. Трѣбваше да стигнемъ до тѣхъ и да ги прекосимъ на лѣво до началото на улея, който слиза отъ прорѣза между Пантеонъ и Зевсовъ тронъ. Въ 10¹/₂ часа ние бѣхме тамъ.

Изкачването на улея е кратко и леко, изисква само повече предпазливостъ, понеже цѣлиятъ е настланъ съ свободенъ чакълъ. Въ четвъртъ часъ ние сме на прорѣза, отъ дето се открива великодушна гледка къмъ скалите на най-високия връхъ. Той още не бѣ изкачванъ отъ тая страна. Тя изглеждаше възможна, поне въ началото, но за жалостъ ние нѣмахме време, да опитаме изкачването ѣ.

Ние изкачихме Зевсовъ тронъ следвайки отна-

чало южния му склонъ, следъ това прекосихме по югоизточната му страна къмъ източния склонъ, който стигнахме близу до отклоняването му отъ главното било. Така се стига безъ всѣка мжнотия да единъ връхъ съ купчина прѣстъ отгоре му. Сжшинскиятъ връхъ Зевсовъ тронъ е съ около дванайсетина метра по-високо. Къмъ него води кжсъ хоризонталенъ гребенъ, завършващъ съ две отвесни скали, издадени надъ шеметни пропасти. Първата по-малка скала се изкачва по една пукнатина. За втората Курцъ препорѣчва да се заобиколи въ лѣво по единъ первазъ, който води до единъ лекъ куминъ. Ние оставихме да минатъ напредъ нашите другари гърци, които искаха да стигнатъ първи на върха, и се удивлявахме на команданта Деместикасъ, който за пръвъ пжтъ правѣше високо планински излетъ и изкачи и двете издадени скали направо.

Тронътъ на Зевсъ

Останалите последвахме и въ 12 часа бѣхме всички на върха.

Изгледътъ отъ горе не прилича по нищо на който сме навикнали въ Алпитѣ. Нито снѣгъ, нито ледници, нито даже това надпреварване на върхове, което е характерно за алпийската панорама. Тукъ само нашите две връхчета-бисери иматъ високопланински изгледъ. Наоколо всичко се снишава. Това, което следва непосредствено подъ насъ, сж коритобразни полета, надъ които стѣрчатъ чакълести заоблени или изшилени върхове. Оттатъкъ, на северъ се простира македонската равнина, а на западъ редъ последователни гребени отвеждатъ окото къмъ албанските височини и Парнасъ; на югъ веригата на Оса и Пелионъ изглежда като нискъ хълмъ и човѣкъ разбира, че боговете сж се чувствували като

въ покоитъ на великани; на изтокъ най-сетне планината се бързо снишава и открива искрометното море. Нийде тая картина не дразни съ крути форми, но това, което ѝ придава особена красота, е цѣлото това пространство, по което играе божествена свѣтлина. Тая свѣтлина е една радостъ, отъ която окото не може да се откъсне. Тя е едновременно блѣскава и мека, приятна. Милва предметитъ, успокоява ги, обезпѣтява ги почти. Когато ние се върнемъ въ Франция, Провансъ подъ блестящото слънце ще ни се вижда матова и тъмна. Вѣроятно ще забравя подробноститъ на това пътуване, но азъ ще виждамъ винаги такава, каквато ми се показва отгоре, синята дълбочина на Солунския заливъ и розовитъ брѣгове, що го обкръжаваха въ сладостна хармония.

Предъ тая хубава картина времето минаваше бърже. Бодъ-Бови, Елизонъ и азъ имахме голѣмо

желание да опитаме единъ новъ пътъ; особено ни привличаше северниятъ склонъ на върха. Но по-отблизу работата изглеждаше малко проблематична. Следъ дълго почти хоризонтално протежение, което не изглеждаше особено мжно, склонътъ се спущаше внезапно съ 200 м. надолу къмъ Порта на многобройни голѣми стъпала, последното отъ които е особено гладко. Може би щѣше да се намѣри пътъ, но малкото време, съ което разполагахме не ни позволи да рискуваме. Затова ние решихме да опитаме източния склонъ, докато Калкалосъ, който не бѣше приятел на вжжето, придружи останалата частъ отъ групата по пътя на изкачването. Нашиятъ склонъ привличаше освенъ съ своята девственостъ още и съ своята красота и азъ можахъ да му се любувамъ, колкото искамъ.

Той образува по протежението си цѣлъ редъ слабо извишени кулички, които се надвѣсятъ въ лѣво надъ дълбоката пропастъ подъ източния скатъ на върха. На дѣсно слизаше каменливъ улей, който надолу ставаше все по-дълбокъ. Ние следвахме изобщо гребена, избикаляйки нѣкои отъ кулитъ въ дѣсно. На всѣкъде имаше добри хватки и не се срѣщаха голѣми мжнотии. Този склонъ може да се сравни съ тоя на Егюи дю Лак-бланъ въ Шамонискитъ Егюи ружъ. Но скалата е много лоша. Тънко надиплениятъ варовникъ е трошливъ и много хватки оставатъ въ ржцетъ. По едно време даже Елизонъ ни изплаши. Той седѣше спокойно на единъ голѣмъ камъкъ на самия гребенъ и наглеждаше слизането на Бодъ-Бови, когато внезапно нададе викъ и азъ видѣхъ какъ камъкътъ се клати подъ него, колебаейки се между пропаститъ отъ дветъ страни, които го привличаха. Елизонъ много хладнокрѣвно използва

това колебание, за да напусне негостоприменния камъкъ и отъ тогава си отваряше очитъ на четири, преди да седне. Останалата частъ отъ слизането мина безъ приключение и 45 минути следъ напусане на върха ние се присѣдинихме отново къмъ другаритъ си въ подножието на източния склонъ, по който бѣхме открили новъ пътъ за изкачването на върха. Въ 5 часа ние бѣхме обратно въ лагера.

Дванадесети септември бѣ посветенъ на най-високия връхъ. На съмване времето бѣ чудесно. Тъкмо срещу насъ презъ отвора на долината изгрѣващото слънце изплува отъ морето и цѣлиятъ Атонски полуостровъ се очерта като играчка на жълто-розовото небе. Великолепна картина! Въ 7 часа групата потегли. Два пътя водѣха за върха Пантеонъ. Единиятъ по единъ улей, който прорѣзва източния скатъ право подъ върха и се слива долу съ улей,

който ние използвахме предния день, да се изкачимъ на прорѣза между Пантеонъ и Зевсовъ тронъ — тоя пътъ Курцъ е използвалъ на слизане отъ върха. Ние предпочетохме другия пътъ, който върви по продължението на южния склонъ на върха и по който ни чакаха нови гледки. Обръщайки грѣбъ на вчерашния пътъ ние се отправихме къмъ едно снишение на главния гребенъ право на югъ отъ главния масивъ. Отначало вървимъ изъ гора, опустошавана отъ безразборно изсичане. После сухи полета, осѣяни съ скали, ни отведоха на гребена, по който се отива леко дори до подножието на самия връхъ. Но преди това ние отидохме по една дълга каменлива падина до върха Сколионъ, дето стигнахме малко следъ 11 часа. Отъ тая страна леко наклоненъ, Сколионъ пада

Изъ Витоша

на противната страна съ отвѣсна стена, подъ която се вие пропастъта на Мегали Казаня, а отгатыкъ нея се извишава въ всичкото си величие западния скатъ на Зевсовъ тронъ и Пантеонъ. Това е тѣй хубаво въ своя видъ, както Коматюеръ, гледанъ отъ Капъ Шрадеръ.

За четвъртъ часъ се стига отъ Сколионъ на Скала. Гръцката група отъ Зевсовъ тронъ взе преднина и стигна първа на най-високата точка на Олимпъ. Ние трѣбваше да водимъ по-малко опитнитъ туристи, които раздѣлихме и навързахме на нѣколко групи. За десетина минути по гладко тревисто било се слиза отъ върха Скала на превала Скала. Отъ тамъ почва тѣсенъ трижгленъ проходъ (коридоръ) между южния склонъ и едно второстепенно отклонение отъ него на югоизтокъ, по което се издигатъ четири разрушени отъ ерозията кули съ много интересни форми. Тоя коридоръ е усеянъ съ наронени

дребни камъни и доста опасенъ за многобройна група като нашата. Но всички внимаватъ и даже и новациѣтъ не събарятъ камъни. Колкото по-високо се изкачваме, толкова коридорѣтъ се стѣснява и свършва при сливането на двата склона съ отвесна скала, която се заобикаля въ дѣсно. Поради неговитѣ нарѣзи първитѣ изкачвачи го кръстиха Петльовъ гребенъ. Оттатѣкъ скали съ слабъ наклонъ водятъ къмъ върха. Това изкачване, което ни отне 50 минути бавенъ ходъ, е леко на всѣкъде и отъ вжже нѣма нужда, ако има човѣкъ малко опитностъ за високо планински излети.

Ето ни на най-високата точка на масива. И нашите приятели гърци ни молят да кръстим тукъ, на най-високата точка на тяхната земя, Елинския алпийски клубъ, който тѣ искатъ да основатъ. Така се роди новия, Елинския, алпийски клубъ на 12 септември 1927 год. на върха на Олимпъ подъ патронажа на Френския алпийски клубъ и на Швейцарския алпийски клубъ.

Но времето напредва, сѣнкитѣ вече почватъ да застилатъ дѣното на долината на Св. Дионисий. Трѣбва да се изтрѣгнемъ отъ тоя свѣтълъ просторъ, отъ който погледитѣ не могатъ да се откъснатъ. Дали ще се върнемъ нѣкога въ тия краища, дето

ние вкусихме такава чиста радост? Не за последен път ли съзерцаваме позлатеният дипли на гребените и Бъло море, което блъска като скъпоценен камък? И това слизание не е ли едно вечно с Богом? Така всяка крачка по каменливия коридор, по рамото на Скала, по тревистите наклони, която ни доближаваше до лагера, ни отвеждаше към всекидневния живот. И за много измежду нас, мисля, това слизание криеше тиха меланхолия. Въ гората бѣ вече нощ и закъснелите се движеха опипомъ по пжтеката, която водѣше къмъ палатките ни.

Последната вечеръ бѣ великолепенна. Бѣдѣтъ върхове свѣтѣха на пълната луна, а долината къмъ морето се изпълваше отъ прозрачна мъгла. На тая спокойна, тайнствена свѣтлина въ живописни и не особено удобни положения ние извършвахме обряда, който е прието да се нарича вечеря. А презъ нощта евзонитѣ пѣха и пѣснитѣ имъ съ странни хармонии напомняха танци, въ които имаше нѣщо отъ древна Атина. Колко далечъ се чувствувахе човѣкъ ! И наистина, ако ние не срещнахме боговетѣ на върха на Олимпъ, ние поне намѣрихме тамъ нѣщо божествено : поезията на вселената, тъй свежа тая вечеръ и за най-възрастнитѣ измежду насъ, както въ най-хубавитѣ дни на младостѣта.

(Изъ *La Montagne*).

СТАРИ ПЖТУВАНИЯ ПРЕЗЪ БЪЛГАРИЯ

(Jenne — Пжтувания отъ С. Петербургъ до Малта и отъ устието на Дунава до Гвадалквиръ).

Женне е билъ жителъ на германския градъ Франкфуртъ на Майнъ, който е билъ въ XVIII в. единъ отъ най-голѣмитѣ и оживени европейски пазари и се е посещавалъ отъ многобройни търговци отъ различни страни. Срещата на Женне съ тѣзи търговци и разказитѣ за тѣхнитѣ далечни страни, възбудили у него, както той разправя въ предговора на своето съчинение, любопитството и желанието да види и се запознае съ земитѣ и живота на другитѣ народи и той предприема пътувание по Европа, което е едно отъ най-голѣмитѣ европейски пътешествия въ XVIII в. Той е кръстосалъ на нѣколко пѣти отъ югъ къмъ северъ и отъ западъ на изтокъ Европейския материкъ и грижливо е отбелязвалъ всички свои наблюдения и сведения за живота, географията, търговията и др. на земитѣ презъ които е миналъ. Своето пътувание той е почналъ въ 1774 год. и го е завършилъ къмъ 1788—89 г. Пътнитѣ си бележки е издалъ въ 1790 г. на нѣмски подъ заглавие: *Jenne's Reisen von st. Petersburg bis Malta und von der Donaumündung bis in Quadlquir*, 3 Bände, Frankfurt und Leipzig 1790.

Женне минава презъ България два пѣти: веднѣжъ по пѣтя Варна—Русе на отиване отъ Цариградъ до Букурещъ, което е било въ 1785 год.; втори пѣтъ е миналъ между 1786—1789 г. презъ Цариградъ, София, Ихтиманъ, Т.-Пазарджикъ, Пловдивъ, Одринъ, на пѣтъ отъ Виена за Цариградъ. Той е вѣрвѣлъ по голѣмия старъ пѣтъ, използванъ отъ всички пѣтници отъ 3. Европа за Цариградъ. Женне се отличава съ наблюдателно око и много живо ни предава образътъ на градоветъ и въобще образътъ на нашата земя, презъ които е миналъ. Той е записвалъ твърде грижливо названията на селищата, които и днесъ твърде лесно разпознаваме съ промѣнитъ дъл-

ими на чуждата транскрипция и на изговорът на неговите водачи, които не винаги сж били българи.

Пжтуванията за България сж въ II томъ на съчинението му.

Акпаланка.

Това е пакъ една четвъртита крепость съ стени високи тридесетъ стъпки, само че тя е отъ значение само за разбойници и за нищо друго, тъй като разположениятъ наблизо хълмъ е много по-високъ отъ стенитѣ, та доминира надъ крепостта.

Първи май. Пътя върви днес нагоре по край
ръката Нишница (Нишава) до една планина, която
е много висока и извъпредино стръмна и поради
своята скалистост мъчно проходима. Отъ другата
страна на тази планина, въ една добре обработена
долина лежи селото Плато.

Това село носи съ право името си, защото плато (на нѣмски) значи тиня. Човѣкъ трѣбва грижливо да се пази да не потъне както въ Зеблинѣ.

Втори май. Оттатък хубавитъ ливади, отъ лѣво виждаме планината Вилианъ, после градътъ Шаркой, който е твърде дълъгъ и има 4 джамии; той остава обаче отдалеченъ отъ пжтя половинъ часъ. Малко по-надалечъ на сѣщата страна е Термиана, после Торшинджовликъ, при които има ху-

бава горичка. Отъ дѣсно идва следъ това Сухова въ планината. Тукъ ний трѣбваше да преминемъ сжщо бързотечещата Сускова рѣка по единъ дървенъ мостъ. Единъ часъ отъ тукъ се вижда лежащиятъ подъ планината Шарендолъ, кждето ний трѣбваше да преминемъ още веднѣжъ споменатия проходъ, преди да дойдемъ до станцията, именно въ

Царибродъ.

Трети май. Отъ тукъ пжтя върви въ дѣсно за Ксересъ и Солунъ, и следъ това, презъ единъ хълмъ, въ най-високитѣ скалисти планини и въ една тѣсна клисура презъ която се провира една малка рѣкичка, която ние преминахме отчасти по срѣдата, отчасти ту на едната, ту на другата страна. Ако нѣма други пжть за България освенъ този, то тука нѣколко сто-

тинъ души могатъ да задържатъ нѣколко хиляди. Следъ два часа, въ тази долина се вижда селото Драгоманово върху високата планина, която започваме да изкачваме тугакси. Следъ като оставите задъ себе си най-голѣмитѣ височини, изгубва се отъ очи и селото и тогава пжтя продължава пакъ презъ най-хубави поля и обработени земи. Следъ това се стигатъ два изолирани хълма отъ които има великолепенъ изгледъ върху една необикновено голѣма равнина (Софийското поле), западната частъ на тази равнина е заградена отъ прочутата планина Витоша. Често въ тѣзи страни, когато се приближаватъ градове пжтьтъ отъ нѣколко часа още, макаръ и много тѣсенъ, е постанъ. Тука сжщо почва единъ такъвъ пжть, който обаче е широкъ 15 до 10 стѣпки и води до селото и до пощенската станция *Алкали*.

(Следва)

КНИЖНИНА

Царевградъ Търновъ. — Една книга, която може да се смѣтне за сжщинска изненада презъ този литературенъ сезонъ. Тя изненада, понеже стои съвсемъ на страна отъ другитѣ, отдѣлена по своята оригиналностъ, по своята разработка, замисълъ, стилъ. Книгата на г. Любомиръ Владикинъ не е оригинална само като начинъ на предаване чувства и настроения, вдѣхнати отъ образитѣ на едно далечно или близко минало — тя е оригинална като цѣло, като замисълъ, като концепция и изпълнение, като литературенъ видъ, който хвърля мостъ между наука и поезия, между поетиченъ образъ и исторически фактъ, между минало и настояще.

Любомиръ Владикинъ самъ е нарекълъ книгата си *пжтни картини, легенди и видения*, защото тази книга въ сжщностъ не е нищо друго освенъ една екскурзия до Търново и едно вглѣбяване въ образитѣ на миналото, по чийто оскѣдни следи авторътъ е успѣлъ да го възкреси предъ насъ.

Още съ разгрѣчане на книгата, на читателя не може да не направи впечатление смирената и голѣма любовъ, съ която авторътъ започва своето дѣло, своята книга. Само то начало ни подсѣща, че въ следващитѣ страници ще трѣбва да търсимъ по-малко наука, но въ замѣна на това ще намѣримъ повече поезия, образи, картини. Вмѣсто сухъ наученъ предговоръ (неизбѣжното зло къмъ всѣка книга!) г. Владикинъ открива книгата си съ едно поетическо встѣпление, което е толкова хубаво, сбито и съдържательно, че ме съблазнява да го цитирамъ изцѣло:

„Царевградъ Търновъ“
„Богоспасний Цариградъ“
„Царица на градоветъ“.

Тѣй сж те наричали старитѣ лѣтописци, когато Царевецъ е блѣстѣлъ отъ мраморъ и позлата, а по назжбекитѣ кули свѣткали като мълнии копията на царскитѣ стражи.

Днесъ всичко е пустиня, и поклонникътъ едвамъ намира следитѣ на миналото величие.

„Наистина втори следъ Константиноградъ“ си билъ нѣкога Ти, но сега си само нашия Йерусалимъ.

Защото и тукъ и тамъ споменътъ е всичко; тамъ духътъ и разпятието на Спасителя, тукъ величието и залѣзътъ на единъ народъ.

Света обитель на безсмъртни сѣнки
Изворъ на гордостъ и самовѣра на племето ни
Престолень градъ на дѣдитѣ —
Бжди благословень.

Читателътъ вече е подготвенъ, предупреденъ за онова, което му предстои да чете, да види и да научи. Поетичния уводъ подсказва, че общиятъ тонъ на книгата ще бжде повисенъ до романтиченъ патосъ, че суровитѣ факти, колкото и оскѣдни да сж, тѣ ще бждатъ възпроизведени като поетически образи, че тукъ истината ще бжде украсена отъ виденията на въображението. И наистина въ такава една книга историческия фактъ важи до толкова до колкото е нужно да се използва като канава, върху която душата и сърдцето ще изплетатъ своитѣ купнежи, съ преклонението на човѣкъ, който вижда действителността и отвѣждъ нѣщата.

*

Който е ималъ щастливия случай да посети старата българска столица Търново остава съ впечатлението, че всичко писано и разказвано за този градъ е блѣдо отражение на това, което въ сжщностъ представлява отъ себе си старопрестолната крепостъ на Асѣновци. Има нѣща, които не се подаватъ на описание или събития, които се омаловажаватъ щомъ се предаватъ съ оскѣднитѣ срѣдства на научната речъ. Великолепието на Търново се чувствува само чрезъ непосредственото виждане на оная живописна панорама, единствена въ България, а може би въ свѣта, по своята оригиналностъ и романтика. Писани сж множество описания на пжтешествия, още като деца въ първитѣ читанки ние сме виждали снимки и картини на Търново, но това, което око и сърдцето долавятъ при непосредственото съприкосновение съ тоя градъ не може да бжде сравнено съ никакво описание или възпроизвеждане.

Ето защо, въ своето сърдце г. Владикинъ е намѣрилъ най-вѣрния пжть, по който да стигне до нашето — именно поетическото възсѣздаване на това, което е видѣлъ, почувствувалъ и узналъ, предъ величествената панорама и мълчеливитѣ останки на онова величие, което се е разкрило предъ очитѣ му. Обикновенниятъ пжтникъ или екскурзиантъ трѣбва да се преобрази въ мечтателъ-романтикъ да вникне въ всѣка гѣнка на всѣки склонъ, да разгадае ненаписани страници и писмена и тамъ, кждето историята внезапно замълчава, да потърси останалото въ своето сърдце. И тъкмо това се е удало на авторътъ на разглежданата книга *Царевградъ Търновъ*. Доловилъ вѣрния пжть, той съ сигурностъ ви води до най-щастливия изходъ, използва историческия фактъ доколкото му е потрѣбенъ, за да бжде близко до истината, и когато този фактъ се използва до край, започва мистичното съ-

зерцание и поетическото възпроизвеждане на оная истина, която се крие само въ сърцето.

Любомир Владикин ни разказва за Търново, но не само по запазените паметници и според преданията, въ които често има примесени чудновати измислици, прекрасни по своето поетично съдържание, ценни за нас повече от оскъдните сурови исторически истини. А такива за нещастие не сж много. И по-добре е да се увлечеш и да върваш на хубавата легенда, отколкото сж мжка да възстановяваш онова, на което вѣковете сж изличили и най-малките следи. Той ни разказва за първите жители на града, заселили се по голите и прашни хълмове преди много вѣкове. Преданието ги нарича „житове“, така ги нарича и г. Владикин, понеже друго име никой не им е дал. Тия житове, едри и снажни гиганти владѣли непристъпната си крепост много вѣкове, докато се появила около крепостта страшната конница на ханъ Крума, която след жестоки боеве покорява упорството на господарите на града и развѣва на връхъ крепостта стародревното знаме на българските пълчища — копие съ конска опашка.

Отъ този денъ Търново влиза въ пределите на българската държава — това е било преди новече отъ хиляда години. Нѣколко вѣка следъ това този градъ става люлката на второто българско царство, кждето възкръсва поробената отъ византийците държава чрезъ смѣлата ржка на Асѣня I, процвѣтѣва и разширява границите си

чрезъ меча на неустрашимия Калоянъ, побѣдителя на Византия, сжщия, който пленява кралъ Балдуина и го хвърля отъ лобната скала на Царевецъ, и после при царуването на Иванъ-Шишманъ III пада подъ многобройните пълчища на османските турци — и съ падането на града започна най-мрачната епоха отъ нашата история: петстотингодишното робство подъ турците. Между тия две дати — освобождението на България отъ византийско иго и падането и подъ турско, нашата история записва свѣтли имена на царе и велможи, които изпълнятъ душата съ трепетно преклонение и гордостъ.

Книгата на г. Любомир Владикин сигурно не претендира да бжде история. Тя е написана съ такъвъ цѣлитъ и художественъ езикъ, който не допада за едно сухо академично съчинение, а поскоро за поетическо създаване на преживелици и факти. Такива книги въ чуждите литератури има много, но въ нашата литература се броятъ на прѣсти, а книгата на г. Владикинъ е единствена по своя жанръ. Съ вѣренъ усетъ той запазва мѣра при украсата на известните исторически факти, не изпада въ тона на повествувателъ, нито пъкъ остава при сухата фраза на обикновенъ битописецъ. Това, което е истински красиво и ценно въ книгата му, е дълбокото чувство на обичъ и преклонение, съ които сж написани нейните страници; благочестивото отнасяне къмъ най-незначителната на гледъ светиня е подсказало на автора истинската форма, въ която да облече своите роматични съзерцания.

Д. Симидовъ

ВЕСТИ И БЕЛЕЖКИ

Научни експедиции. — Единъ членъ на френската мисия въ Нои-Нои на китайския островъ Хайнакъ Савина, възнамерява да вземе участие въ пътуването на китайския губернаторъ на острова за да направи нѣкои географски и етнографски изследвания. Тѣй като къмъ губернатора сж придадени и войскови части, Савина се надѣва да се върне съ богатъ материялъ отъ съвсемъ непознатите и недокопнати отъ китайското културно влияние области.

— Една нова италианска експедиция за *Каракорумъ* се организира отъ града Милано. Водачъ на експедицията ще бжде Херцогъ Фонъ Сполето, който е вече пристигналъ съ нѣколко съпътници въ Индия, дето ще направи по-нататъшни пригответия. Другите участници ще напустнатъ Италия презъ пролѣтѣта 1929 г. Освенъ херцога въ експедицията ще взематъ участие единъ италиански морски офицеръ, нѣколко италиански учени и една група отъ трима алпинисти.

— Д-ръ А. F. Legendre току що се е завърналъ отъ едно научно пътуване презъ вътрешна Индия, дето е събралъ богатъ материялъ за неговите изследвания върху произхода на човѣшката култура. Той възнамерява, ако срѣдствата му помагатъ, да продължи изследванията въ Корея и Япония.

— *Конрадъ Колианъ* въ своята експедиция презъ Сахара, следъ преодоляване на извънредно голѣми мъжнотии, е достигналъ *Тюмо*, дето кервански път отъ Триполи за езерото Чадъ преминава планините на централна Сахара.

— Американската археологическа експедиция за изследване на старата перуанска култура подъ началството на Д-ръ Тело, директоръ на музея Инка, е открилъ останките на единъ старъ градъ отъ преди хиляда години. Събралъ е богатъ археологически материялъ.

— Руската академия на науките приготвя една експедиция къмъ интересната въ геологическо отношение къ Северная Земля, нѣкогашната Николай II земя, северно отъ полуострова Таймиръ.

— Шведския метеорологъ J. W. Sandström приготвя за настоящата година една експедиция за точно изучаване на ледените брѣгове въ Северния Атлантически океанъ, които съ своята промѣна сж отъ голѣма важностъ за нашето време.

— Нѣмско-руската медицинска експедиция подъ началството на нѣмския професоръ медикъ — Д-ръ Иснеръ е извършила своята работа между Северо-монголските буряти.

— Една чисто планинска експедиция подъ началството на Мюнхенския алпинистъ Д-ръ Р. Вауеръ е била презъ лѣтните месеци въ Кавказъ.

Едновременно за тамъ е заминала и една австрийска експедиция, която ще проучи малко познати области на Кавказъ. Участници сж К. Свобода и Д-ръ О. Вацлъ отъ Виена, и Р. Зингеръ отъ Мюнхенъ. Експедицията, подпомогната отъ академията на науките въ Виена, ще направи проучвания на флората и на нѣкои глечери.

Една друга експедиция отъ Грацъ ще замине за Мароко за изследване на високия Атласъ. Участници сж единъ географъ, геологъ и зоологъ съ водачъ алпинистъ Д-ръ Knafl.

Конкурсъ на Българския народенъ морски сговоръ за морски разказъ. — 1. Обявява се конкурсъ за написване на морски разказъ, който да има за сюжетъ родното море, стремежа и любовта къмъ него, живота на нашите моряци, рибари и пр.

2. Въ конкурса може да вземе участие всеки българинъ.

3. Представениятъ разказъ трѣбва да бжде написанъ специално за конкурса и непечатанъ по рано.

4. Разказътъ трѣбва да бжде представенъ най-късно на 1. септември 1929. год. въ Българския народенъ морски сговоръ — Варна, улица „Царъ Борисъ“ № 6. Той трѣбва да бжде написанъ на пишуща машина и да носи мотото, а въ отдѣленъ запечатанъ пликъ, скрепенъ съ мотото и приложенъ къмъ разказа, да се представи името на автора, заедно съ точния му адресъ.

5. За преглеждане на представените разкази ще се състави комитетът — жури от 5 члена, трима от които ще се посочат от Българския народен морски сговор, един от Писателския съюз в София и един от Министерството на Народната Просвета.

6. За двата най-хубави разкази се определя по една премия; I. от 3000 лв. и II. от 2000 лв.

7. Журито има право да посочи, кои от непремираните разкази са добри и да ги препоръча за отпечатване в списанието „Морски Сговор“ срещу хонорар,

съгласно правилника на Книжно-просветния отдел при Б. Н. М. С.

8. Два месеца след оповестяването на резултатите от конкурса, представените и непремирани или неодобри за отпечатване работи се държат на разположение на авторите им. След този срок те ще бъдат унищожени.

9. Неотговарящите на изброените по-горе условия разкази ще се изключат от конкурса и ще се оставят непрегледани от журито.

ДРУЖЕСТВЕН ЖИВОТЪ

Конгреса на асоциацията на славянските туристи. — На 25, 26 и 27 септември м. г. се състоя в Люблина (Югославия) III конгрес на Асоциацията на славянските туристически дружества. Бяха представени съвкупно двадесет делегати туристическите дружества в Полша, Чехословакия, Югославия и България. Делегатът на Б. Т. Д. бѣ подпредседателя Н. Галчовъ.

Конгресът е приел повече от десет резолюции, които ще предадемъ в идния брой на списанието.

За председател на Асоциацията е бил избранъ българския делегатъ Н. Галчовъ. Презъ 1929 год седалището на Асоциацията се премѣства в София.

Враца. На 8 декември м. год. по покана на клонъ „Веслецъ“ отъ Б. Т. Д. и отъ името на читалище „Развитие“ четѣ сказка подпредседателя на дружеството г. Н. Галчовъ на тема „Туризма като обществено движение“. Сказката бѣ добре посетена отъ гражданството и младежта.

На 9 с. м. се състоя уредена отъ Ц. Н. во среща на клоновете на Б. Т. Д. в С. Западна България — в Враца. На срещата бяха представени София и Враца. Размениха се мисли по организационни въпроси. Отъ Ц. Н. во присѣдстваха подпредседателя и секретаря В. Христовъ.

Пжтуване. — Съобщава се на клоновете за сведение, че окръжното на Дирекцията на Желѣзниците за пжтуване съ 50% по цените на намалената тарифа, на групи по 5 души, важи до 1 април 1929 год. (окр. № VII — 41 — 6 отъ 12. I. 1928 год.).

Централното настоятелство съобщава, че разполага съ следните серии диапозитиви за сказки

1. По Дунавъ — 40 диапозитива.

2. Нашите манастири — 53 диапозитива съ написанъ рефератъ.

3. Пещери — 20 диапозитиви съ рефератъ.

4. Рила — 24 диапозитиви.

5. Пиринъ — 65 диапозитиви.

6. Бѣлоградчикъ. — 21 диапозитиви.

7. Мадара — 43 диапозитиви.

Диапозитивите да се изискватъ отъ Ц. Н. поне 14 дни преди проектирането имъ, а най-късно до 7 дена следъ това да се пратятъ обратно или на предварително посоченъ адресъ За всѣко закъснение клонътъ ще се глобява съ левъ за всѣки диапозитивъ и день.

Нова Загора. — На 26 ноември м. г. клонътъ е избралъ ново клоново настоятелство. Председател Василъ Ив. Симановъ, подпредседател Д-ръ Н. Станчевъ, секретаръ Ас. П. Боневъ, библ. домакинъ Анд. Хамамджиевъ, съветници, К. Чейковъ, Данка Добрева.

Клонътъ урежда голѣмъ коледенъ излетъ до в. Чуверна заедно съ мѣстния клонъ на Ю. Т. С. и клоновете отъ Стара Загора, Казанлъкъ и Ямболъ.

Търново. — На 8 декември м. г. клонътъ е уредилъ своя традиционенъ балъ съ чистъ приходъ 15 хиляди лева. За дарителенъ членъ на клонъ е провъзгласена дейната членка г-жа Анка Конст. Ив. Саржнедѣлкова за подарените по случай бала 1000 лева.

Презъ ноември се е поминала членката г-жа Райна В. Атанасова.

Разлогъ. — Клонътъ е представилъ комедията *Сватбата на Кречински* за въ полза на фондъ хижа Пиринъ. За доброто изнасяне на пиесата много сж спомогнали членовете: г-ца Р. Матѣва, Анка Галева, г-нѣ Коцалиевъ и Ч. Чобановъ. —

Стара Загора. По покана на клонъ г. Геза Фехеръ е челъ сказка на тема „Културата и обичаите на прабългарите“.

Спални. — Уредената спална в Казанлъкъ отъ мѣстните клонове, съ съдействието на Централните Н-ва на Б. Т. Д. и Ю. Т. С., разполага вече съ легла за 35 души и съ инвентаръ за около 20,000 лева. Спалната е постоянна и презъ годината е била посетена отъ 328 учаци, 70 членове и 10 нечленове, или всичко отъ 418 души.

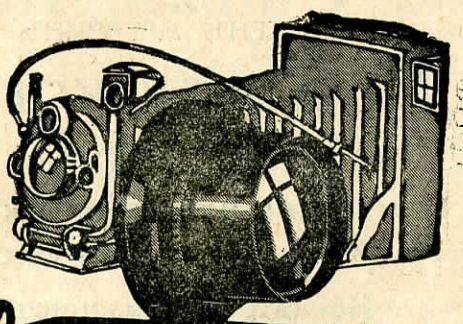
— Уредената спална отъ клоновете в Стара Загора разполага съ 18 легла. Спалната е постоянна и се помѣщава в Девическото Педагогическо училище, клонъ му „Пансиона“. Презъ лѣтото сж пренощували 62 души.

Новъ клонъ. — На 2 декември м. г. в Мездра е основанъ новъ клонъ отъ Б. Т. Д. — *Ритлитъ*. При образуване на клонъ сж присѣдствували членове отъ Враца, София, Червенъ бръгъ.

Скърбни. — На 23 септември м. г. се е поминалъ членътъ на Русенския клонъ *Кръстю Ив. Параскевовъ* на 62 годишна възраст. Миръ на праха му!

БЪЛГАРСКИ ТУРИСТЪ. Месечно илюстрирано списание за туризмъ и родинознание — Органъ на Българското Туристическо Дружество. Препоръчано отъ Министерството на Народното Просвѣщение съ окръжно № 1793 отъ 27 януари 1922 г. Година XXI—1929 (януари—декември) 10 книжки. Абонаментъ за година 60 лв. за чужбина — 100 лв. Всичко за списанието се изпраща до Редакцията на **Български Туристъ**, София, ул. Солунъ 25.

СЪДЪРЖАНИЕ. — Нови задачи; А. Страшимировъ, Бѣлоградчикъ; Н. Галчовъ, Впечатления отъ Словения; Д-ръ Ет. Мей, На Олимпъ; Стари пжтувания презъ България; Д. Симидовъ, Царевградъ-Търновъ; Научни експедиции презъ 1929 год. Вести и бележки; Дружественъ животъ; Снимки.

Foklender

ФОКЛЕНДЕРЪ

(царя на фото-оптиката)

и пресни фото материали: плаки **Eisenberger, Verax, Hauff, Gevaert, Agfa** и др.
фото карти: **Cellofix, Leonar, Sidi, Mimosa, Gevaert** и др.

Ще намърите въ магазина и нужнитъ Вамъ
бинокли, очила, пресни джебни електрически батерийки и пр.

**ЕХО-О!
ТУРИСТИ!**

При фотографическия складъ

Паскалъ К. Гължбаровъ

София, ул. Алабинска, 44

ще се снабдявате винаги съ отлич-
нитъ фотографически апарати

Чиновническо Кооперативно Сп. Застрахователно Д-во

ГЛАВНА ДИРЕКЦИЯ - СОФИЯ

Бул. „Царь Освободитель“ № 4

Клонове: ЖИВОТЪ-ПОЖАРЪ-ЗЛОПОЛУКА

Телефони: № № 424, 1907 и 2249

Обущарница „БИЗОНЪ“

ул. Сердика № 26^б (задъ театръ „Одеонъ“)

СОФИЯ

ИЗРАБОТВА ВСЪКАКВИ ВИ-
ДОВЕ НАЙ-СОЛИДНИ ГА-
РАНТИРАНИ НЕПРОМО-
КАЕМИ СПОРТНИ
ОБУВКИ.

ПРИЕМА ЕДИ-
НИЧНИ И ГРУ-
ПОВИ ПОРЪЧКИ
отъ СОФИЯ и
ПРОВИНЦИЯТА

ул. „Търговска“ № 4

Издава: Държавни желѣзнопътни билети
за СТРАНСТВО, направо отъ София
съ валидностъ два месеца
Билети за по ДУНАВА и АЕРОПЛАНИ
Визирание паспорти
Дава безплатни сведения по пътуването
Телефонъ: 26-28

I Гимнастически туристически
спортенъ магазинъ
Г. ДАНАИЛОВЪ

ул. АЛАБИНСКА № 29

зименъ екипъ

СКИ — европейски
и български
на конкурентни цени.

СПОРТЕНЪ МАГАЗИНЪ

М. КОСТУРКОВЪ

бул. ДОНДУКОВЪ 24

Всички принадлежности за
туризъмъ и зименъ спортъ.

Искайте ценоразписъ.

Книгоиздателство

ХР. Г. ДАНОВЪ

Бул. „Царь Освободитель“ 6

Доставя на износни цени български
и чужди книги. На складъ и при до-
стъпни цени **Киноапарати и Кино-**
снимачи Pathé-Baby. Проспекти и
каталогъ за филми изпраща при поис-
кване. Може и срочни изплащания.

За вълнени преди,

трикотажи, чорапи, ржкавици,
тифтици и етамини при

А. Н. РОБЕВЪ

ул. ВИТОША № 10

Ефтино, трайно и елегантно.

Запомнете № 10, а не № 1 отъ ул. Витоша.

ЗДРАСТИ ИВАНЕ, ИЗГЛЕЖДАШЪ

МНОГО ОСТАРѢЛЪ.

ЗАЩО НЕ ЯДЕШЪ

ЗАХАРЬ,

ТА ДА СИ МЛАДЪ

КАТО МЕНЪ.

ДРУЖЕСТВО

„ОРЕЛЪ“

застрахова
най-добре

НАРОДНИ ОСИГУРИТ. Д-ВА ОТЪ ГРУПАТА

„БАЛКАНЪ“

Общо състояние надъ 300 милиона лева.

„БАЛКАНЪ — ЖИВОТЪ“

Осигурява човѣшкия животъ по най-
модерни комбинации.

Носи риска отъ планински възкачва-
ния и пързаяне съ ски.

„БАЛКАНЪ — ПОЖАРЪ и ТРАНСПОРТЪ“

Осигурява здания, стоки и мебели срещу ще-
ти отъ пожаръ, експлозии и земетреси.

Всички осигурявания по транспортъ.

Общо преосигурително Д-во „БАЛКАНЪ“

Преосигурява мѣстни и чужди дружества.

Дирятъ се деятели изъ цѣлото царство.

ПЪТЕВОДИТЕЛЪ

ПИРИНЪ

цена 25 лева.

СИГУРЕНЪ ВОДАЧЪ ЗА ИЗЛЕТИ ИЗЪ ПИРИНЪ.

Всеки туристъ трѣбва да го има въ библиотеката си.

Доставя се чрезъ местнитѣ клонове или отъ

Центр. Настоятелство — София, ул. Солунъ, 25.

Българската Туристическа Кооперация

София — ул. „Солунъ“ № 25

Доставя на умѣрени цени всичко за туристически екипъ.
За провинцията се изпраща и със наложенъ платежъ.
На чиновници кредитъ със гаранция на учредението.
Искайте ценоразписъ!

ТУРИСТИ, купувайте отъ Вашата кооперация!

Съобщения на Централното Настоятелство на Б. Т. Д-во.

Ц. Н. възприе печатането на обявления въ дружественото списание като вѣрва, че със това се запълва една празнина отъ интересъ и за абонатитѣ на списанието и на рекламирашитѣ фирми. Откривайки и този отдѣлъ въ списанието Ц. Н. се надѣва, че всички дружествени членове ще съдействуватъ за събиране на подходящи обявления.

На клоноветѣ или отдѣлни лица, за събрани отъ тѣхъ суми за обявления, Ц. Н. ще одобрява 10 на сто отстъпка.

Ценитѣ на обявленията сж:

	за 1 пжтъ	за 3 пжти	за 5 пжти	за 10 пжти
за цѣла стран.	1000 лв.	2000 лв.	3000 лв.	5400 лв.
за 1 2	600 „	1200 „	2000 „	3150 „
за 1 3	400 „	1000 „	1425 „	2250 „
за 1 4	300 „	750 „	1140 „	1575 „
за 1 6	200 „	500 „	750 „	1150 „
за 1 8	150 „	375 „	570 „	800 „

Въ зависимостъ отъ свободното мѣсто, тѣзи страници ще се използватъ отъ Ц. Н. за съобщения изъ живота на дружеството. Така, програмитѣ за излетитѣ, или въобще програмитѣ за дейностъ за презъ цѣлата година ще бждатъ помествани тукъ. По този начинъ ще се даде възможностъ всѣки да знае проектитѣ на известенъ клонъ презъ годината, а съседни клонове ще могатъ да координиратъ дейността си — излетна, маркиране и пр.

„Български туристъ“ встѣпи въ двадесетъ и пѣрвата си годишнина. Цѣли 20 години дружественото списание прѣска туристическа светлина и туристическо съзнание. Излѣзлитѣ до сега годишнини представяватъ една сериозна литература въ областта на туризма, историята, географията, археологията и пр.

На „Български туристъ“ предстои да изиграе една голѣма роля въ този моментъ на разединение на туристическитѣ сили. Чрезъ най-широко разпространение между всички туристически среди „Български туристъ“ ще послужи като най-добрия съветникъ, който ще се вдѣхновява само отъ обединението на туристическитѣ сили и постигане подабающи резултати въ всѣка област на нашата дейностъ.

Нека подкрепимъ „Български Туристъ“! Нека всички туристи съдействуватъ за най-широкото му разпространение.

Презъ XXI годишнина „Български Туристъ“ ще излезе въ 10 книжки отъ по 16 страници голѣмъ форматъ на хубава иллюстрационна хартия и ще струва 60 лева платими наведнажъ.

Предплатилитѣ до края на м. януарий 1929 година абонати ще получатъ по изборъ даромъ книгата „Туризмътъ въ България“ или едно старо годишно течение отъ сп. Български туристъ посочено отъ абоната.

На клоноветѣ на Б. Т. Д. и Ю. Т. С. и на всички туристически дружества, които биха пласирали „Български Туристъ“, Ц. Н. ще прави 10 на сто отстъпка

върху събрания отъ тѣхъ абонаментъ. Разликата отъ отстъпката до 20 на сто се отнася въ фонда хижестроене при Ц. Н. на Б. Т. Д. По този начинъ, чрезъ по-широкото разпространение на „Б. Туристъ“, ще се подпомогне и друга туристическа инициатива — хижестроенето.

Срещи. На 19 и 20 януарий 1929 г. ще се състои въ гр. Ст. Загора среща на клоноветѣ отъ южна България.

По този случай Ц. Н. дължи да напомни резолюцията на последния дружественъ съборъ, със която се обръща вниманието на клоноветѣ, че реализирането на срещитѣ зависи отъ тѣхъ и затова е необходимо да съобщаватъ навреме за участието или не въ опредѣлената среща.

На срещата отъ страна на Ст. Загорския клонъ ще се реферира върху „материалната и парична отчетностъ на клоноветѣ“. Освенъ това ще се разменятъ мисли и върху въпроси отъ общъ характеръ целящи засилване организационната дейностъ на клоноветѣ.

Предстояща е една среща и на клоноветѣ отъ северна България.

Туристическата кооперация. Презъ 1924 г. въ София се основа подъ патронажа на Б. Т. Д. и Ю. Т. С. Българската туристическа кооперация. Поставила си за целъ да доставя на достъпни цени необходимитѣ за съвременна туристика вещи, тя до сега е вършила по задоволителенъ начинъ работата си и е успѣла да набере надъ 100,000 лв. дѣловъ капиталъ и фондове, като освенъ това, се ползува и със значителенъ кредитъ.

Никой, запознатъ съ въпроса, не би отрекълъ ползата отъ кооперацията. Значението на това начинание за родния туризмъ би се много увеличило, ако връзката между клоноветѣ на Б. Т. Д. и Ю. Т. С. отъ една страна и Кооперацията отъ друга, се заякчи повече отколкото е понастоящемъ. Този въпросъ ще трѣбва да се постави въ дневния редъ на тазгодишнитѣ събори на организациитѣ и да намѣри своето разрешение.

Последното трѣбва да се търси въ две насоки: записване на дѣловъ капиталъ и доставка на туристически необходимости. Въ кооперацията трѣбва да влѣзатъ още нечленуващитѣ клонове на двата съюза, а членуващитѣ да увеличатъ капитала си; да членуватъ трѣбва сжщо всички по-дейни клонови членове; на увеличение подлежи и капиталътъ, със който участвуватъ централнитѣ настоятелства.

Доставкитѣ си клоноветѣ трѣбва да вършатъ чрезъ кооперацията. Последната и до сега е кредитирала клоноветѣ при доставки, доколкото срѣдствата ѝ сж позволявали това. Трѣбва да се признае, обаче, че желанието да се разреши работенето на кредитъ, особено със провинцията, срѣща голѣми спънки въ нередовното изпълнение на задълженията, поети отъ клоноветѣ. Въ момента, наистина, това сж само нѣколко клонове, но и тѣ стигатъ. Какъ трѣбва

да се подsigури редовното издължаване на клоноветъ при доставки на кредитъ — ето въпросътъ, чието разрешение би допринесло за подобрене екипа на българския туристъ, за разширение дейността на клоноветъ и на кооперацията.

Този въпросъ сжщо ще трѣбва да е предметъ на обсъждане въ съборитъ на Б. Т. Д. и Ю. Т. С. като и преди това, обаче, отъ всички се съзнае, че едно стопанско предприятие, каквото е нашата кооперация, не може да работи съ успѣхъ, ако не се справя съ най-елементарнитъ стопански принципи.

К.

Диапозитиви. Съгласно приетия отъ последния дружественъ съборъ правилникъ, при Ц. Н. се урежда специална диапозитивна служба. Целта на службата е: да събира и изработва диапозитиви и евентуално филмове отъ красиви родни кѣтове и такива отъ чужбина; да ръководи пропагандата съ снимки и диапозитиви на българскитъ планини у насъ и въ чужбина; да поощрява художествената фотография било като откупва нужнитъ материали отъ проявилитъ се фотографи, било като отпуска награди за постигнати резултати въ планинския пейзажъ (чл. 2).

За съставянето и успешното попълване на диапозитивнитъ серии, клоноветъ сж длъжни да изпращатъ поне по 1 екз. отъ всѣка направена отъ членоветъ снимка, представляваща интересъ отъ художествена туристична гледна точка, като се извести и при какви условия притежателътъ имъ би изработилъ или би далъ стѣклата за изработка на диапозитиви (чл. 3).

Плана за снабдяване Ц. Н. съ диапозитиви се изработва отъ заведующия службата и се одобрява отъ Ц. Н. (чл. 6).

Службата се завежда отъ специално лице — членъ на Ц. Н. при помощта на сътрудници-фотографи и художници (чл. 5).

Сътрудницитъ откупватъ или изработватъ по искане на службата съответнитъ материали, а по своя инициатива предлагатъ снимки отъ които биха могли да се откупятъ или изработятъ диапозитиви (чл. 7).

По искане на зав. службата и по решение на Ц. Н., сътрудницитъ или другъ фотографъ могатъ да бждатъ натоварени съ снимане на известенъ кѣтъ отъ страната срещу пѣтни и дневни пари и откупване одобрения материалъ (чл. 8).

*

За сега службата разполага съ следнитъ серии диапозитиви: **Дунавъ** и крайдунавски селища — 41 диапозитиви; **Пещери** (съ рефератъ) — 20; **манастири** съ забележителности и околностъ (съ рефератъ) — 53; **Рила** — 24; **Пиринъ** — 65; **Бѣлоградчишкитъ скали** — 21; **Мадара** — 35 диапозитиви.

Съ горнитъ диапозитиви ще се услужва на клоноветъ по реда на исканията. За целта Ц. Н. во изпрати специални формуляри на клоноветъ.

Ц. Н. въ желанието си да увеличи диапозитивнитъ серии и въ съгласие съ чл. 5 отъ правилника, опредѣли за сътрудници по уредбата на диапозитивната служба г. г. К. х. Радоновъ — Ямболъ, Колчаговъ — Банско, М. Кръшнякъ — Самоковъ, Хр. Фърговъ — Карлово, Д-ръ Гюлеметовъ — Ст. Загора, Л. Христовъ и Д-ръ П. Пеевъ — София.

За да може, обаче, да се съставятъ серии отъ диапозитиви за всички наши планини — природни и исторически бележитости и други, необходимо е службата да има свои сътрудници въ всички клонове. Ц. Н. моли да му се съобщатъ имената на всички фотографи — членове на дружеството, които биха желали да сътрудничатъ въ създаването на диапозитивната сбирка.

Отъ своя страна Ц. Н. апелира къмъ всички членове фотографи да не отказватъ съдействието си въ създаване на диапозитивната сбирка, чрезъ която ще може всѣкога и всѣкжде да се прожектира българската природа.

Упѣтване за основаване клонове на Б. Т. Д. За да се основе клонъ отъ Б. Т. Д. необходими сж най-малко 10 души туристи (чл. 6 отъ устава), които въ учредително събрание решаватъ основаването на

клона и избиратъ времененъ комитетъ, който да изработи клоновия уставъ и влезе въ връзка съ Ц. Н. за упѣтвания.

Избраниятъ комитетъ въ най-късъ срокъ отъ време изпълва възложената му задача и свиква общо събрание на членоветъ за приемане на устава и избиране на редовно настоятелство, съгласно приетия уставъ.

Устава на клона трѣбва да бжде споредъ установения отъ Ц. Н. образецъ. Допускатъ се отклонения отъ него само ако местнитъ условия изискватъ това, обаче, безъ те да противоречатъ на общия дружественъ уставъ. Целитъ и средствата трѣбва да бждатъ възприети изцѣло, а сжщо и чл. 76, който урежда въпроса за имотитъ на разтуренъ клонъ.

За да може новоосновения клонъ да се приеме въ състава на Б. Т. Д. необходимо е да има уставъ утвърденъ отъ Ц. Н. (чл. 12 отъ устава). За тази целъ избранотото настоятелство, непосредствено следъ общото събрание, изпраща въ Ц. Н. устава на клона въ два екземпляра, придруженъ съ протоколитъ отъ дветъ общи събрания и списъка на членоветъ, съ обозначение на занятието имъ. За членоветъ на настоятелството и контролната комисиия се изпраща специаленъ списъкъ, който се получава отъ Ц. Н.

Съ утвърждаването на устава отъ Ц. Н. клонътъ се приема въ състава на Б. Т. Д. временно, а окончателно се приема отъ събора.

Членски карти, марки, увѣрения и др. книжа се изпращатъ следъ утвърждаване на устава и споредъ установения редъ.

Снабдяване членоветъ съ членска карта. Какватовсѣки членъ трѣбва да притежава, се извършва отъ Ц. Н. възъ основа на заявлението съ което е приетъ за членъ въ клона. Заявленията, съ които се даватъ всички необходими сведения за единъ членъ, трѣбва да бждатъ попълнени четливо и да носятъ номера подъ който члена е записанъ при клона. Така попълнени заявленията ще се изпращатъ въ Ц. Н., което поставя своя номеръ и заедно съ едната половина отъ заявлението изпраща необходимитъ членски карти.

За издаване на членска карта ще се обръща внимание дали се получава дружественото списание, което, съгл. чл. 49 отъ устава, е задължително. Допуска се изключение и то само за ония членове, които действително немогатъ да го получаватъ. Освобождаването имъ обаче, трѣбва да стане съ протоколъ на клоновото настоятелство, номера и датата на който се отбелязва въ заявлението на определеното мѣсто. Членоветъ отъ едно семейство получаватъ единъ брой отъ списанието. За такива трѣбва да се отбележи въ заявлението.

Събирането на членския вносъ се удостоверява съ членска марка, залепена на първата страница на картата. Членската марка е годишна.

Не е редовна практиката отъ нѣкои клонове да не изискватъ презъ годината членски марки. Върху броя на изисканитъ презъ годината членски марки и изплатени до 31. XII ще се опредѣля броя на клоновитъ пратеници за съборитъ.

Членската карта се обгербва на последната страница съ гербова марка отъ 3 лева. Въ време на излетъ всѣки е длъженъ да носи съ себе си членската карта.

Значки. Ц. Н. съобщава, че разполага съ ограниченъ брой отъ най-малкитъ значки, които ще доставя на клоноветъ само следъ предварително внасяне стойността имъ — 15 лева едната.

Окръжното на Дирекцията на Б. Д. Ж. за пѣтуване съ намаление е валидно до 1 априлъ 1929 година. Следъ тази дата ще се издаде ново окръжното отъ дирекцията.

Изпращатъ се на клоноветъ отчети-таблици и списъци за членоветъ на настоятелствата и К. Комисии, които следъ общото събрание, надлежно попълнени, да се повърнатъ въ Ц. Н.

Поканватъ се клоноветъ да уредятъ съ Ц. Н. въ най-скоро време всички свои финансови въпроси, като се издължатъ напълно за 1928 година.